KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

KIYI

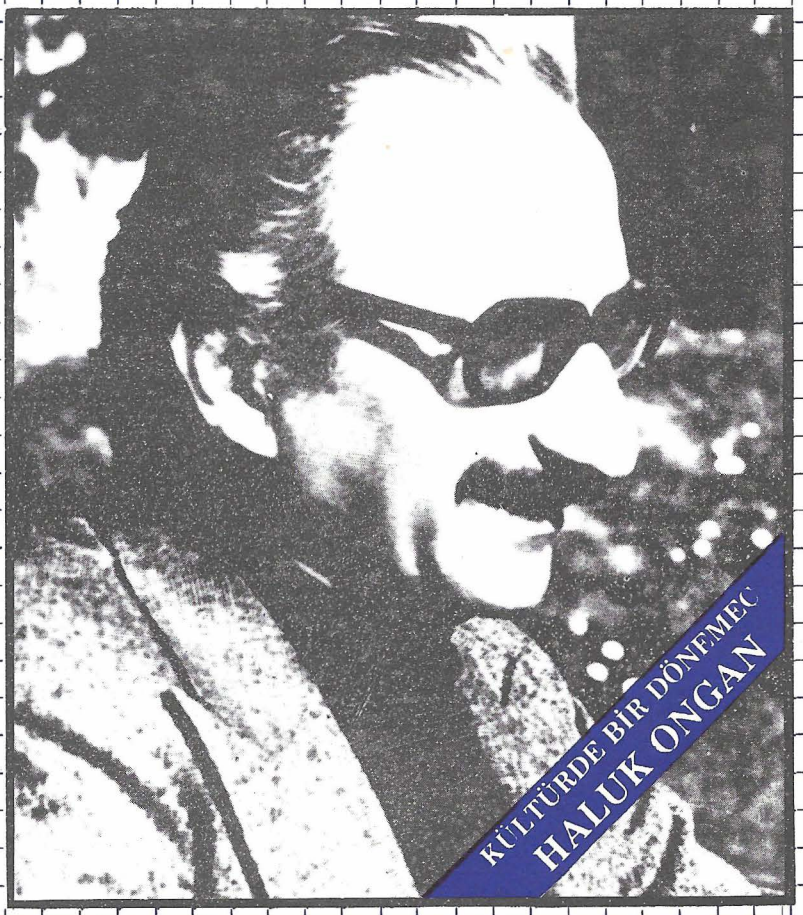

BU SAYIDA: İsmet Zeki Eyuboğlu • Abdullah Rıza Ergüven • Okan Çağal • Ömer Lütfi Eltan • Mehmet Ongan • Murat Çelikel • Ali Mustafa • Nabi Üçüncüoğlu • Nadir Gezer • Nuri Aksakal • İbrahim Dizman • Ömer Güner • Hasim Sahın • Gündoğdu Sanımer • Ahmet Gumbas • Talip Apaydın • Ahmet Özer • M Özer Ciravoğlu • Asım Öztürk.

YIL: 1 • SAYI. 10 • OCAK 1987 • 200 TL.

KIYI'dan

- **Sabahattin EYUBOĞLU. 13 Ocak 1973'ün aramızdan çekip aldığı uluslararası üne sahip. ünlü düşünür ve yazarımızdı. Bütün ömrünü kültür uğruna harcamış. benzeri az bulunur insanlarımızdan biriydi. Bir dönemin kültür politikasına damgasını vurmuş, Hasan Ali Yücel. İsmail Hakkı Tonguç gibi eğitim tarihimizin köşetaşlarıyla kültür bayrağımızı yücelerde tutmuş. yazdığı yapıtlarla kültürümüzün yüzünü ak etmiş. yetiştirdiği öğrencilerle. dünyaya dal budak salmış. çevirdiği kitaplarla insanlığı avuçlarımıza sunmuş. yazarımızı saygıyla anıyor 1958 yılında yazdığı adıyla bütünleşen o ünlü denemesi "Mavi ve Kara'nın bir bölümünü buraya alıyoruz:**

"Parasız hiçbir şey yapılmaz oldu. biliyorum. İdeal. ülkü. mefkûre apartman adı olmaya başlayalı gençliğin gözünden düştü. biliyorum. Para düşünmeden sanat ve bilim derdine düşen enayi sayılıyor ya da kuşku uyandırıyor. biliyorum. Bağımsızlığı herkesten çok gerekseyen sanatçı geçinmek. çoluğunu. çocuğunu geçindirmek zorundadır. biliyorum. Kazandıkları paraya layık olmayan insanlar arasında yaşayan bir sanatçıya paraya boş ver demek gülünçtür. biliyorum. Ama bütün bu gerçeklere inat. sanatı paranın. maviyi karanın üstüne çıkaranlar var ya? Binde bir de olsun var ya? İşte onlar sanatçı: Üst tarafı manatçı! Çok mu sert oldu bu yargı? Yumuşatalım biraz: Bütün sanatçıların sanatçı olduğu zamanlar vardır..."

- **Ziya Osman SABA. bir İstanbul Efendisi olarak yaşamış. yalın. sade. hüzün dolu. yaşamaktan çok ölüme yaslanan şiirler üretmiş bir sanatçımızdı.** *"Yedimeşeleciler'in şiirden sadık şairi Ziya Osman. çocukluk özlemi. anılarla düşkünlük. ev-aile sevgisi. yoksul yaşamalara karşı utanç ve acıma. Tanrıya kulluk. kadere boyun eğiş. küçük mutluluklarla yetinme. ölüm yakınlığı. öte dünya özlemi gibi konuları işle"miş.* **SEBİL VE GÜVERCİNLER. GEÇEN ZAMAN, NEFES ALMAK adlı şiir kitapları ile MESUT İNSANLAR FOTOĞRAFHANESİ. DEĞİŞEN İSTANBUL adlı hikâye kitaplarına imza atmış ve hep şair kalmış bir sanatçımızdı. 29 Ocak 1957'de yitirdiğimiz SABA'yı ölümünün 30. yılında saygıyla anıyoruz.**
- **İsmet Zeki EYUBOĞLU, kültür hayatımızın yaşayan anıtlarından biridir. Ülkemizin kültürüne, şiirden denemeye, eleştiriden incelemeye, araştırmadan çeviriye değin on'larca anıt yapıt kazandıran bu değerli yazarımıza KIYI'nın sayfalarında yer vermekten onur duyuyoruz. Ve bu onuru bizlerle paylaşan nice okur / yazarımız olduğuna inanıyoruz.**
- **Haluk ONGAN adı, 60 ve 70'li yıllarda Trabzon için "tiyatro" sözcüğüyle, bütünleşen bir addı. Tiyatronun güzelliğini; insana, insanca. insanı anlatan bu çileli yaşamı kimliğine kazıyandı. Bomboş bir bodrum katından, pırıl pırıl bir salon, ışıl ışıl bir sahne yaratandı. Halkın tiyatro kavramına olan sevgisini aleşleyen "bir prometheus'ydi Ongan." Bugün yöremizde tiyatro adına bir sevgi halesinin kırıntıları varsa. tartışmasız bu duyarlık Haluk Ongan'ın kişisel çabasının oluşturduğu güzelliğin bir süreği olduğundandır. Haluk Ongan çağdaş batının sanat ve kültürünün tiyatronun payına düşen verilerini Trabzon'da kurduğu tiyatrosunun sahnesine taşımış bir aydındı. Onun yaşamını. sanatını. tiyatrosunu yapmak istediklerini. başardıklarını doğum yıldönümünde okurlarımıza aktarmaktan mutluyuz.**
- **Dergimize zaman zaman çeşitli yörelerden. değişik ülkelerden çeviri şiirler gönderiliyor. Şimdiye değin çeviri şiirlere yer veremedik. Her ne kadar. şiirin yazıldığı dile bile çevrilemediğini kabullensek de ortaya çıkan ürünleri, kendi şiirimizin potasında solumak. yeni tatlar peşinde olabilmek, onlardan estetik beğeniler kazanabilmek için, gelecek sayımızda iki ayrı insanın ortak emeği olan bu ürünlere yer vereceğiz.**
- **KIYI okurlarının yakından tanıdığı. şiir dünyamızın yaman tutkunu Arslan PULATHANELİ ile TRT. Trabzon muhabirlerinin TV için bir program hazırladıklarının haberini geçen sayımızda vermiştik. Hazırlanan programın 9 Aralık 1986 günü akşamı küçücük bir bölümünü izledik. 10 Aralık'ta ise Trabzon Bölge Radyosunda aynı konuda hazırlanan konuşma iki ayrı saatte yayımlandı. Bir derginin kültürel alanda günyüzüne çıkardığı bir "değer"e. etkin bir katle iletişim aracının sahip çıkmasını kıvançla karşılıyor. bundan payımıza düşenle övünç duyuyoruz.**
- **Gelecek sayımızda. okurlarımıza seslenen kısa bir anket ulaştırmak amacındayız. 1. yılına doğru KIYI'nın okurundan öğrenmek istediklerini. derginin yaşamının uzun erimli olmasının koşullarını ve önümüzdeki aylarda nelerin ele alınmasını. genel bir değerlendirmeyle, KIYI'nın tüm sorunlarını okurlarımızla paylaşmak istiyoruz.**
- **Dergimizde şiir ve yazısı yayımlanan Pınar Giriftinoğlu arkadaşımız NİĞDE. 12 Eylül Lisesine Dil ve Yazın Öğretmeni olarak atandı. Yine dergimizde şiirlerine yer verdiğimiz Dil ve Yazın Öğretmeni İbrahim Dizman. Yedek Subaylık görevini ŞIRNAK'ta tamamlayarak terhis oldu.**
- **Tüm okurlarımızın. sanatseverlerin yeni yılını kutlar; esenlikler dileriz.**

Sahibi: Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj San.A.Ş. Adına
M.Naci ÖZKAN

Yazı İşleri Müdürü :*Osman D.PİYALE*
Sanat Danışmanı :*Gündoğdu SANIMER*

Dizgi Baskı :*Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj San.A.Ş. Gazipaşa Cad. No:23 Tel:19191 61200 TRABZON*

Abone Koşulları :*1 Yıllık 2.400 TL.*
Yurtdışı Abone :*10 Dolar*
Yazışma Adresi :*P.K.183 Trabzon*
Ederi :*200 TL. (KDV.Dahil) Aylık Dergi*

Kapak Fotoğraf: *Arslan Pulathaneli Arşivi*

Banka No: Ziraat Bankası, Trabzon Şubesi 65755 Hesap Numarası

• **Gönderilen ürünlerin daktiloyla yazılması rica olunur.**

Katılaşmış Başlar

İsmet Zeki EYUBOĞLU

Düşünen, düşünmeye elverişli yeteneklerle donanan bir baş için önemli olan tek nitelik yumuşaklık, esnekliktir. Yaratıcılığın yolu katılıktan, donmuşluktan değil esneklikten, sürekli bir işlerlikten geçer. Hangi başın içinde düşüncelerin değişmezliği, geçmişe karşı aşırı bir özlem, geleneklere aşırı bağlılık yuvalanırsa orada katılaşma, esnekliğini, yaratma yumuşaklığını yitirme vardır. Kendi kendini kurtaramayan, yenilemeyen bir geçmişin geleceğe yararı yoktur. Değerli, saygıya, sevgiye yaraşır bir geçmiş geleceği yaratan, düşünme yeteneğini besleyen, varlığını yaratıcı gücüyle sürdürendir. Nerede, hangi toplumda geçmişle övünmeyi iş edinen, geleneklere bağlılığı erdem sayan bir baş varsa, o başın çevresinde toplananlar varsa, orada geleceğe övünülecek, sözü edilebilecek bir uygarlık ürünü bırakamayanlar vardır. Verimli, yaratıcı bir baş için durma, saplanma, eskiyi anlamsız bir yük olarak geleceğe taşıma sözkonusu değildir. Yaratıcı baş düşünen, düşünme esnekliği bulunan, geçmişe değil geleceğe yönelen, geleceği aydınlatmaya elverişli niteliklerle donanan baştır. İçinde donmuş, değişmez, gelişmeye elverişli, ilerlemeye yatkın olmayan düşüncelerin yığınlaştığı bir baş yalnız topluma değil, kendini taşıyana da ağırlığı sezilmeyen bir yüktür. Onun ağırlığını, katılığını, gereksizliğini içindekiler dışa döküldükçe toplum duyar, aydınlar sezerler. Uygarlık ortamında, başın yük niteliğine dönüşmesi diye bir olay yoktur, böylesi başlar uygarlık dışında, çağın ötesinde kalırlar, kendi kendilerini kemirmeyi, bu kemirmeden çıkan gıcırtıları bir başarı sayarak oyalanırlar, tükenip giderler boyuna.

Atatürk'ün gelişmeye, aydınlanmaya, uygarlığa yönelik görüşlerini yansıtan sözleri arasında en beğendiklerimden biri de şudur:

"Kafasını ve vicdanını, en son terakki şuleleriyle güneşlendirmeğe karar vermiş olan, bugünün Türk çocukları, biliyor ve bildirecekler ki, onlar dört yüz çadırlı bir aşiretten değil, onbinlerce yıllık, arî, medenî, yüksek bir ırktan gelen, yüksek kabiliyetli bir millettir. Bir de şunu bilmek lâzımdır ki, kadim Etilerimiz, atalarımız, bugünkü yurdumuzun ilk ve otokton sâkinî ve sahibi olmuşlardır. Burasını binlerce yıl evvel anayurdun yerine özyurt yapmışlardır." (Atatürk'ün söylev ve demeçleri c.5, s.62)

1932 yılında söylenen bu sözlerin içerdiği görüş dile getirdiği tarih anlayışı Anadolu insanının gerçeğini, varlığını oluşturan uygarlık öğelerini bir bütünlük içinde sergilemektedir. Üzüntü veren yan, bu sözlerin söylenişinden nerdeyse elli yıl sonra bile, kimi aydınlarımızın, tarihçilerimizin bu gerçeği kavramayışları, Atatürk'ün bu açık seçik görüşü karşısında üstü kapalı olarak direnişleri, bir de kendilerini Atatürk'ün yolunda göstermek istemeleridir. Atatürk, Türk tarihini, üzerinde yaşadığımız topraklarını tarihini, tarihimizi "dört yüz çadırla" değil, daha açığı 1071 le değil, onbinlerce yıl öncesiyle, Anadolu'da ilk uygarlık ürünlerinin ortaya çıktığını günümüze kalan örneklerinden anladığımız, İ.Ö. 9000-8000 yıllarıyla başlatmaktadır. Bu tarih görüşü çağımızda yenidir, kaynağını müzeleriyle sergilenen eskiçağ, ilkçağ uygarlık ürünlerinden, Anadolu yaratmalarından almaktadır. Bu görüşü ortaya atan, savunan önderin elli yedi yıllık yaşamının yirmi altı yılı orduda, bu yirmi altı yılın da on dokuz yılı savaş alanlarında geçmiştir. Gene bu elli yıllık yaşamın on iki yılı (1922-1934) Yeni Türkiye'yi kurmakla, devrimleri gerçekleştirmekle, ulusu bilinçlendirmekle, aydınlatma çabalarıyla tükenmiştir. Son dört yılı (1934-38) ise çetin görevlerin, aşılmaz engellerin, ezici çalışmaların ağırlığı altında sarsılan bir gövdenin içinde dipdiri kalan, keskinliğini koruyan düşünme yeteneğinin gene yurt yararına, ulus çıkarına adanmasıyla tüketilmiştir. Ölümünden kısa bir süre önce yazdığı, ancak T.B.M.M. de okunmasına sağlığının elvermediği, dönemin Başbakan'ına okuttuğu son konuşmasında bile devrimci anlayışının bütün parlaklığını, keskinliğini buluyoruz.

Yukarıdaki açıklamaya girişmemin tek nedeni, bütün yaşamı süresince yurdu, ulusu için çalışan bir önderin yaptıklarını, gene onun kurtardığı ülkede, kurduğu Cumhuriyet'in aydınlığında yetişen kimi karanlık başlıların dolaylı olarak yıkmak, bunu yaparken de gene Atatürk'e sığınmak istemeleridir. Atatürk'ün, devrimleri arasında en çok sevip önem verdiklerinin Cumhuriyet yönetimiyle dil-tarih devrimi olduğu unutulmamalı. Cumhuriyet yönetimi ulus egemenliğinin, dil-tarih devrimi ulusu bilinçli kılmanın, çağdaş uygarlık anlayışıyla aydınlatmanın, insan varlığının özünü kavrayarak kimlik, kişilik kazanmanın, kendine dönüşün odaklarıdır. Tüm tarihinin dört yüz çadırlık bir toplulukla başlamadığını, Türk dilinin kendi kaynağına dönerek yabancı dillerin boyunduruğundan kurtulması gereğini ileri sürmek yapılan, yapılması istenen bütün yeniliklerin bilinçten, bilimden, uygarlık verilerinden kaynaklandığını dile getirmek içindir.

Atatürk'ün görüşlerini, düşüncelerini anlamanın tek yolu, Atatürk'ü tanımanın tek kaynağı beş ciltlik "Söylev ve Demeçler" ile "Söylev"dir. Atatürk bir bütün olarak o yapıtlardadır. Başka kaynaklara, duruma elverişli alıntılar yaparak özel yorumlara dayanmanın, başvurmanın gereği de, yararı da yoktur. Atatürk devrimci atılımlarının içerdiği süre içinde geriye dönmemiş, devrim ilkelerinin ışığından başka kaynak, çağdaş bilimden başka yolgösterici tanımamıştır. Oysa son birkaç yıldır, satışı çok, okuyanı çok, düşüneni az, yeniliği, çağdaş uygarlığı kavrayabilecek nitelikte olanı çok az bir yayın aracında Dil devrimine, yeni Türkçeye kimi yerde açık, kimi yerde üstü kapalı olarak saldırılıyor. Bunu yapanların çoğunu yakından tanıyorum. Bilgi olanaklarını, okuduklarını anlama yeteneklerini çok mu çok iyi biliyorum. Hangi düşüncenin örtüsü altına gizlendiklerini, hangi ereğe koştuklarını da en az kendileri gibi anlıyorum, görüyorum. Bilim örtüsü altında, özellikle Dil devrimi konusunda girişilen saldırıların arkasında yatan özlemin ne olduğunu anlamak için bu yayın aracının eski sayılarını, yazarlarının yakın geçmişini gözden geçirmek, öfkelerinin nereden kaynaklandığını öğrenmek gerekir.

Yeniliğe, devrimlere, çağdaş bilim anlayışına yabancı kalan bir kimsenin tek sığınağı geçmiştir, geçmişin abartılmış, şişirilmiş varlıklarıdır. Oysa, özlenen, diriltilmesi istenen ölü geçmiş sanıldığı gibi olaydı, gerçekten yaratıcı, geliştirici, bütünlüğünü koruyucu, kendi kendine yetici bir uygarlık niteliği taşısaydı yıkılıp gider de şimdi onu savunanlara iş bırakır mıydı? Özlenen dil, savunulan tarih, yüceltilen uygarlık ileri sürüldüğü yapıyı taşıyaydı kendi kendini geliştirmez de devrimlere olanak gerekim sağlar mıydı?

Eskiye özlem duyanların, özellikle bu özlemi yeni dile saldırmada yoğunlaştıranların, "uydurma" dedikleri sözlerin çoğunu uzman geçindikleri alanda, öğrencilerine okuttukları yapıtlarda, şu geçmişten kalanlarda buluyoruz. Onlar neyi savunup neye saldıracaklarını, nenin uydurma nenin gerçek olduğunu bilecek yetenekte bile değildir. İşte size onların görevli oldukları yüksek öğrenim kurumunca yayımlanan, kendi adlarıyla topluma sunulan yapıtlarından seçtiğim, gene onların "uydurma" dedikleri sözlerden birkaç örnek: "Irgat", "örnek", "aşamak", "kurultay", "koşa", "kurum", "ölet", "bulun-

tu", "ilgi", "yukardanlık", "korkunca", "kuzey", "nitelik", "nicelik", "uğraş", "uyuntu". Bu örnekleri yüzlerce çoğaltma olanağı vardır. Burada konuyu genişletmek, sözü uzatmak istemiyorum. Bunlara bilinçli, oylum, kural, koşul, uygarlık, uyum, bellek, bulunç gibi genellikle halk diline yabancı olmayan sözlerin nereden kaynaklandığını da ekleyebilirim.

İnsan, kendi anlayış yeteneği oranında, bir düşünceye katılmaz, karşı çıkar, onunla ilgili eleştirisini söyler, yazar. Bunlar uygar bir kimsenin yaşadığı toplumda kendisine verilen, verilmesi gereken yetkilerdir. Ancak, uygar olana yakışmayan, insan özüyle bağdaşmayan, bilmediğini bilir görünerek başkalarını suçlamaya, kendi gibi düşünmeyenleri yermeye, kendisine bilmeden güvenenleri kandırmaya çalışmasıdır. Bilim kimsenin tekelinde değildir, parmak sayısıyla, şunun bunun kayırıcılığıyla kazanılmış sanlarla da bağlantısı yoktur. Bir yüksek öğrenim kurumunda görev almak, san kazanmak bilim alanında gerekli yetkiyi, yeteneği elde etmeye yetmez. Yeryüzünde sanlarla, görev aşamalarıyla bağlantılı, ilişkili olmayan tek uğraş alanı bilimdir. Bilimin, özellikle dil konularının kazanılmış sanlarla ilgili olmadığını gösteren iki örnek verelim. Yıllarca yüksek bilim kurumlarında görev almış, bilimin en yüksek sanını kazanmış, Türk yazın tarihi, Türk tarihi, Türk dili alanında ünü ülkemizin dışına taşmış Fuad Köprülü'nün kendi uzmanlık alanında bile ne denli yavan olduğunu gösteren şu sözlerine bakın: "... Zâti divanında böyle fuzûlî beyitler lüzumundan fazla çoktur." Bu sözler onun "Divan Edebiyatı Antolojisi" adlı yapıtının Zâti ile ilgili bölümünün başındadır. Bu sözlerin anlamı olmadığı gibi dilbilgisi yönünden içeriği de yoktur.

Gene Türk dili alanında bilimin en yüksek aşamasına ulaşmış bir kişi diye bilinen Reşid Rahmeti Arat'ın "Eski Türk Şiiri, 1965" adlı yapıtının başında geçen şu sözlere bir göz atalım: "Kutadgu Bilig'in asıl kısmında bu tâbire tesadüfen rastlanmamakta."

Bu iki örnek, bize, birtakım sanların gölgesine sığınmanın gerçekten bilgin olmaya, dil bilincine, bilim anlayışına varmaya yetmediğini gösteriyor açıkça. Bunların, bu iki bilginin yanlışlarını ortaya koymak için kalınca bir kitap yazma gereği vardır. Bilim düzen isteyen, ölçü isteyen, kesin ilke-sağlam görüş isteyen, dağınıklıktan, işine geldiği gibi davranmaktan kaçınan bir varlıktır. Bilime saygısı olan, sevgi duyan, bilginin ışığında aydınlanmaya çalışan bir kimsenin pusuya yatarak, gününü kollayarak, birtakım güçlere sığınarak konuşması gibi yakışıksız, küçültücü bir davranış olamaz. Bugün, ülkemizde özellikle dil konusunda, tarih alanında bilim özgürlüğü örtüsü altında yenilikler, Atatürk devrimlerine, uygarlık anlayışına karşı girişilen eylem budur, kimi bilim kurumlarında yuvalanan tutucularca, gericilerce.

Öte yandan bilim, geçmişi geleceğe aktarmak için elverişli bir taşıt aracı da değildir. Bilim çağını, çağın insanlarını aydınlatmak, geliştirmek, uygarlığı yükseltmek, insanların mutluluğuna yönelik girişimlerde bulunarak, geleceği yaratmak içindir, evreni anlamak içindir. Parmak sayısıyla, kimi güçlerin kayırıcılığıyla kazanılmış eğreti şanların arkasına sığınarak yeniliklere, yaratıcı atılımlara, aydınlatıcı kaynaklara saldırmak ne uygarlıkla bağdaşır, ne de bilimle. Bilim, hangi konuya yönelirse yönelsin, bir "müze varlığı" değildir, gelişen, geliştiren, çağına göre kendi kendini aşan, aşması gereken bir ışık kaynağıdır. Bilmeden bildirmeye, öğrenmeden öğretmeye kalkmanın geçerli olduğu bir toplumda, bilimsel sanların başarı ürünleriyle değil de parmak sayısıyla dağıtıldığı bir bilim kurumunda bilimin yalnız adı vardır. Eskiyi savunmak bile onu yeterince anlamaya, bilmeye bağlıdır. Üstelik dil gibi çağdaş uygarlık verileriyle, buluşlarıyla gelişme, değişme gereğinde olan, geleceğini ancak bilimle kurduğu bağlantı yüzünden güven altına alabilen, bilim olanakları dışında yaşama gücü bulunmayan bir varlığı dondurmak, birtakım değişmez kurallara, koşullara bağlamak onu sevmek değil, uçuruma sürüklemektir. Dil değişmezse, birtakım katılaşmış kuralların boyunduruğu altında kalırsa, işlerlik, esneklik kazanamazsa boyuna gelişen, ilerleyen, yeni yeni buluşlar ortaya koyan bilimle, uygarlıkla bağdaşabilir mi? Yalnız geçmişten kalanlara dayanan, yeni yaratmalar karşısında boyuna eskiye sığınan, ondan yararlanmaya çabalayan bir dil hızla ilerleyen düşünce ürünleri karşısında varlığını sürdürebilir mi? Değişmeyen bir dilin değişen uygarlık ortamında yeri, değeri, gücü ne olabilir?

Dilde değişmezliği savunanların, eskiyi geçmişten geleceğe, bir dokunulmazlık içinde, aktarmaya kalkışanların başları gibi katılaşan bir dille çağdaş uygarlık düzeyinde öğretim-eğitim yapılabilir mi? Bu soruların karşılığını verebilmek için, dilin yalın bir konuşma, anlaşma aracı değil, uygarlıkların yaratılmasında başlıca etken olduğunu bilmek, öyle bir anlayış aşamasına varmak gerekir. ●

GÜN DOĞACAK

Gün doğacak
her şey bizim olacak
dedi gözü bağlı at
yoncaları sulayan adam
hoplayan çekirge
öten kuş
başını yiyen kertenkele
buluta giren Ay

DENİZE DÜŞEN YAĞMUR

Hangi türküyü söylüyor
denize düşen yağmur
tutuşan ağaç
kabaran toprak
yuvasına dönen kırlangıç
erken öten horoz
bizden önce.

Abdullah Rıza ERGÜVEN

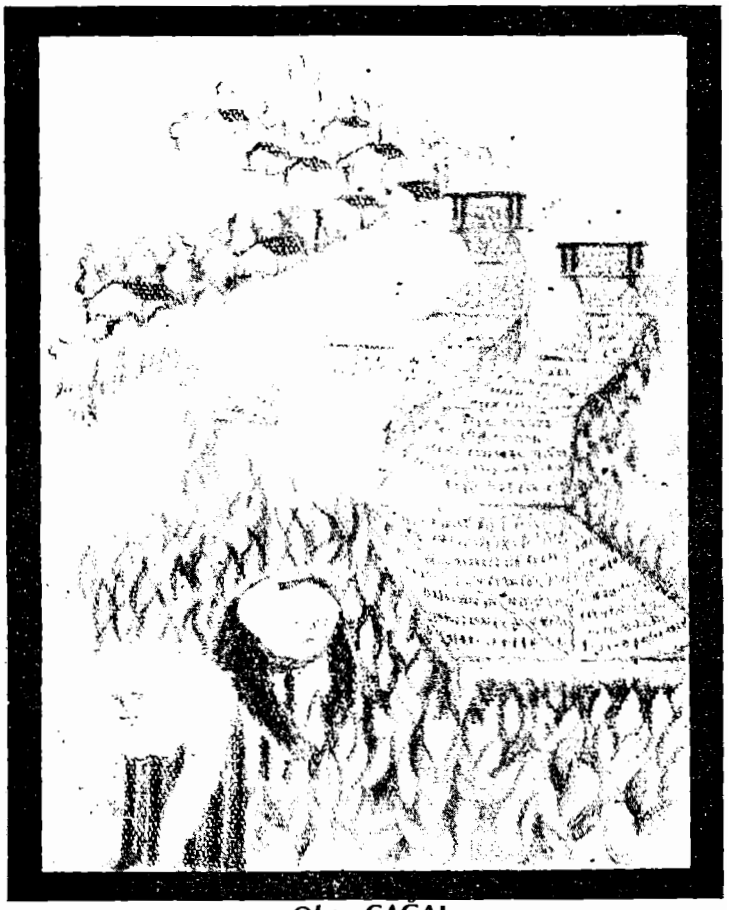

Okan ÇAĞAL

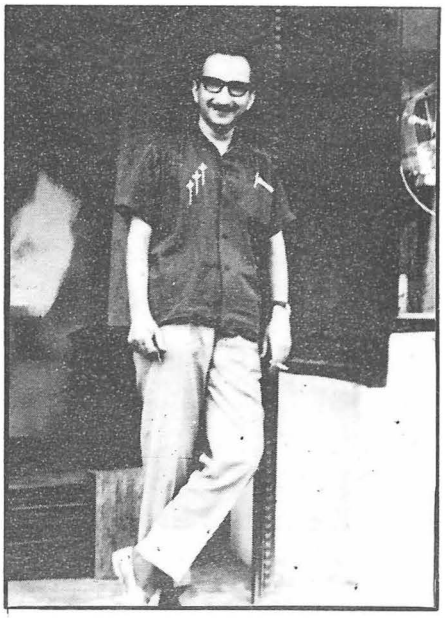

HALUK ONGAN

13 Ocak
1924 - İstanbul'da doğdu. (Nüfus kayıt tarihi: 13 Ocak 1926)
1929 - Ailesiyle Marsilya'ya yerleşti.
1929 - Marsilya'dan dönüş.
1930 - Boğaziçi lisesinin ilkokuluna başladı.
1936 - Aynı lisenin ortaokul kısmına başladı.
1939 - Trabzon Lisesinde lise öğrenimine başladı.
1942 - Avusturya Lisesinde bir yıl dil öğrenimi gördü.
1943 - İzmir yüksek ticaret okuluna başladı.
1947 - Yüksek öğrenimini bitirdi ve Brüksel'e öğrenime gitti.
1955 - Brüksel'den döndü ve askerlik görevine başladı.
1957 - Evlendi.
1958 - Bir kızı oldu.
1960 - Bir oğlu oldu.
1962 - Trabzon Amatör Tiyatro Kulübünün kurulmasında öncülük etti.
1964 - Zafer Madalyası'nı sahneye koydu. Bir kızı oldu.
1965 - Fatih'ten Tabloları sahneye koydu.
1966 - Fatih'i sahneye koydu.
1967 - Tuzak'ı sahneye koydu.
1968 - 12 Öfkeli Adam'ı sahneye koydu.
1969 - Melekler Mutfağı'nı sahneye koydu.
1972 - Allı ile Güllü adlı çocuk oyununu sahneye koydu.
1973 - Bir Tavsiye Mektubu'nu sahneye koydu.
1973 - Balaban Ağa adlı oyunu sahneye koydu.
1974 - Pamuk Prenses adlı çocuk oyununu sahneye koydu.
1975 - Linç'i sahneye koydu.
1976 - Müfettiş'i sahneye koydu. Tom Sawyer adlı çocuk oyununu sahneye koydu.
30 Eylül
1978 - Yakalandığı amansız hastalığı yenemedi.

HALUK ONGAN VE TİYATRO

Ömer Lütfü ELTAN

"Bir tiyatro adamı, söyleyecek sözü olan ve o sözü sanat çevrelerinde olumlu yankılar uyandıran adamdır. Önce, yaşadığımız dünyayı her boyutu ile değerlendirebilecek donanımda, sonra da yapacağı tiyatronun ne mene bir tiyatro olduğunu en ufak ayrıntısına kadar bilen bir adam. Rastlantıyla tiyatro adamı olunduğu görülmemiştir."

Morvan-Lebesque

1962 yılında, Trabzon Amatör Tiyatro Kulübünün kurulmasında öncülük edip, 1976 yılına değin 14 oyun sahneleyerek, Trabzon'un kültür-sanat yaşamına dirilik getiren bir tiyatro olayını gerçekleştiren, Haluk Ongan, gerçek anlamda bir tiyatro adamıydı. Tiyatro sevgisi ve tutkusuyla yanıp tutuşan bir araştırmacı kimliğinde izledik onu hep. Tiyatrosunu izleyenlerle, onunla birlikte olanlar, çok iyi bileceklerdir ki üniversite tiyatro kürsülerinde, tiyatrocu olma yolundaki nice akademisyenlerden daha nitelikli yapıda bir insandı. Tiyatro olayında geride değil, olayın içinde yöneticiydi. Çok az konuşup, çok iş yaratma eğilimi tek ilkesiydi. Çok söz söyleme yetisinde olanlara hep tiyatro ile yanıt verirdi.

Haluk Ongan, yıllar sonra da olsa pek çok tiyatro adamında olması gereken nitelikleriyle bugün anılır, sayılır ve kendini kabul ettirir duruma gelmiştir. Sağlığında onun anlaşılmaması söz konusu değildi; onunla canla başla çalışan tiyatro arkadaşları onun niteliklerine erişebilmek için ondan ders alma gayretlerindeydi.

Nedir tiyatro adamının temel nitelikleri?

Bir gün Haluk Ongan'ın anısına yepyeni, çağdaş bir tiyatronun temelleri atılacaksa, onu yaşatacak ve bir yerlere, Onun vardırmak istediği yerlere getirmek isteyenler şu nitelikleriyle belirlemelidir. Kısaca;

a) Genel kültür b) Yerinde saymayan bir tiyatro kültürü c) Çağdaş bir dünya görüşü d) İnsanı, mesleğini ve yurdunu çok sevmek e) İnsan yönetme sanatını bilmek f) Yurt ve dünya sorunlarını günü gününe izlemek g) Çalışacağı ekibi iyi seçmek h) Yaratıcı bir zekâya sahip olmak gibi niteliklerdir. Bu temel niteliklerle donanmış bir tiyatrocu, bir süreç içinde yetişir, gelişir, serpilir; savaşımını verir ve kendini kabul ettirir. Dünyanın her ülkesinde bu böyle olmuş, tiyatro adamı bulunduğu yere gelebilmek için çok yıpratıcı çalışmalar yapmıştır. Sıfırdan başlayarak bir tiyatro savaşımı verenlerle, buna tepeden inme gelenler diye iki tür tiyatrocudan birincisi olma şerefine erişmiştir Haluk Ongan.

Kültürel yapımızın süreci, tiyatro adamlarımızın yetişmesine elvermediğinden mi, yoksa yetişenlerin o süreç içinde çeşitli nedenlerle boğulup kalmalarından mı, yoksa başka koşullar elverişsizliğinden midir, nedir; ülkemizde, batıdaki anlamda tiyatro adamı pek yetişmemiştir. Hep kolaycılığa kaçanların tutumlarıyla oluşmuş bir çalışma düzenindeki tiyatrocuların getirdiği sonuçtur bu. "Amatör"lük, "Profesyonel"lik kavram ve ayrımlarını tümüyle daha da sağlıklı ve tutarlı bir şekilde kavramak ve genel hareket içinde titizlikle değerlendirmek gerekir. Profesyonellik, bu alanı iş edinmek, amatörlük ise o alanda "ek çalışma" yapmak demek olduğuna göre, bunlardan birini diğerine tercih zorunluluğu savının yerine "Amatör çalışmayı en geniş kapsamda profesyonelce yönlendirmek, profesyonel çalışmayı yine en geniş kapsamda amatörce beslemek ve güçlendirmek" biçiminde konulmalıdır Haluk Ongan. Belki bir Amatör Tiyatro Derneğinin çalışanı olarak yorumlanmıştır; ama o batılı kafayla tiyatro sanatını hep ileriye götürdüğü, ona yeni ufuklar, yeni boyutlar kazandırdığı için, bir 'profesyonel'di diyebiliriz.

Haluk Ongan, bir şeye inanmıştı: Tiyatro yapmaya. Bir şeye inanmak, Onu gerçekten yaşamak demekti. İnsanın dünyadaki yerine, özgür yanına inanmış bir kişiliği vardı onun. Sahnelediği oyunların tümünde, insanın özgürlük eylemi, tema'sı, insana yakışan, insan değerlerini yaşayan ve yaşatan yanlarını gördük. İşte "DUVARLARIN ÖTESİ", "ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ", "LİNÇ", "MÜFETTİŞ", "TOM SAWYER"... oyunları. Bunlar bir rastlantı sonucu sahnelenmiş oyunlar değildi. Sanırım düşünülen, varoluş amacımıza uygun olarak yaşamak ve yaşatmak için özgür varlığımızı öne çıkarmaktı amaç. Yani bizi insan yapan yanımızı yaşatmakla gerçekleştiren inanç...

"Eğer bir gün anısına ve adına Trabzon'da bir tiyatro kazandırılmak istenilirse" bu: tiyatro adına, yoz ve anlamsız gösterileri içeren bir tiyatro olmayacaktır sanırım. Toplumun gelişmesinde önemli katkıları olan tiyatro, B. Shaw'ın dediği gibi "... bir düşünce fabrikası, bir vicdan uyarıcı ve insanoğlunun yükselmesi için bir tapınaktır." Her şeyin parayla ölçüldüğü toplumlarda, yalnızca tiyatro değil, tüm sanat etkinlikleri yozlaşır. Ülkemizde kültür tarihinin dinamosu, insan ilişkilerinin aynası olan tiyatronun yerine, para piyasasının kof ama gösterişli 'şov'ları konulmaya çalışılıyor. Bugünkü içler acısı durumdan kurtulmak; sanata, sanatçıya gerçek değerini vermek için, tüm kuruluşların ona sahip çıkması gerek. Yoksa sanat tellallarının, işportacıların, tezgâhtarların ve ticaret erbabının elbette kazançyeri olur.

Tiyatro, belediyelerin kent halkına yapması gereken hizmetlerin başında gelir. Ülkemizde birkaç belediye dışında hiçbir kentte Belediye Tiyatrosu görülmemektedir. Trabzon'da 13 Ocak 1984'te Karadeniz Üniversitesi'nce anısına "Anma Gecesi" düzenlenen kentimizin büyük tiyatro ustası, Haluk Ongan adına, görevci, bilinçli tutarlı bir çağdaş tiyatronun kurulmasına olanak tanıyarak, bunu hayata geçirmek bir görevdir.

Sevgili hocamız Haluk Ongan, ilerlediğin yolda, bize bıraktığın emaneti, tiyatro meşaleni, hedefe biraz daha yaklaştırmak için varız... İlkelerinden ödün vermeden yeniden tiyatro yapmak üzere en sevdiklerinle, en sevdiği şeyi yapmaya hazırız. Sen hep aramızdasın.

BABAM HALUK ONGAN

Mehmet ONGAN

Kıyı'yı hazırlayanlar, derginin Ocak 1987 sayısında babama özel bir bölüm ayrıldığını söylediklerinde duyduğum sevinç ve gururu şu anda anlatmam mümkün değil. Kendilerine teşekkür ederim. Babamla ilgili istenilen yazıya şöyle başlamak isterim:

1972 yılında kardeşimin hatıra defterine şöyle yazmıştı:
"Kişilik ve iyimserlik mutluluğun koşulları. Herkesi çok sev, tabiatı çok sev, hayvanları çok sev.." Babam bu satırları yazarken kendini de tanımlıyordu. O her zaman iyimserdi insanlara ve doğaya tutkundu. Eski bir evi yıkılırken gördüğünde hemen içeri girer ve yok olmasını istemediği bir merdiven trabzanını veya bir parmaklığı alır; mutlaka değerlendirirdi. Hiç unutmuyorum, yıkılan bir evin bahçesindeki palmiyeler kesilmesin diye onları alıp Soğuksu'da bahçeye dikmişti. Güzel şeylerin yok olmasını hiç istemezdi. Güzel olan sürekli yaşasın isterdi.

Trabzon'da her gün bir sanat etkinliğinin olması ideallerinin başındaydı. 1955 yılında merhum Sina amca Kâmi'ye yazdığı mektupta, henüz Türkiye'de başlamamış olan reklâm programları yapmayı teklif etmişti. 1965 yıllarında 8 mm. filmler getirmiş Trabzonlulara izlettirmişti. Amatör Foto Kulübünde Şarlo ve Laurel-Hardy film gösterileri düzenlemişlerdi. 1970'li yılların başında kitabevi açtı, köy sinemalarına 16 mm film getirmeye başladı. Köylerdeki insanların ayağına tiyatro değilse de sinema götürmekti isteği. Haftada iki gün T.A.T.D. salonunda klasikler ve ödüllü filmler gösterilirdi. 250 kişilik salon bazen dolmazdı, yine de birşeyler yapılmalıydı. Filmi başlatır, beni makinenin başında bırakır, eve döner tiyatro eserlerini tercümeye devam ederdi. Bir oyun sahneye konacağı zaman dekorun, kostümün, aksesuarın, herşeyin en iyisi olmalıydı. Oyun temsil edilsin de nasıl olursa olsun düşüncesi kesinlikle ona göre değildi. Bir oyunun genel provasına subay rollerinden birini oynayan arkadaşın bıyıksız olması gerektiği halde bıyıklı gelmesi onu çok kızdırmıştı. Ertesi gün oyun başlayacaktı ve tüm biletler satılmıştı. Ben olayı arka sıralardan izliyordum ve hayretler içinde kalmıştım. Bu kadar emek boşuna mıydı?
Sonra şöyle dedi, "Arkadaşlar, Trabzon halkı için bir oyun sahneleyecek-sek hem yazara, hem de metne sadık olmamız ve eserin hakkını vermemiz gerekiyor. Bugüne kadar hepiniz canla başla ve ciddiyet içinde çalıştınız. Hepinize teşekkür ederim. Yarın akşam oyundan iki saat önce burada olacağım benim gibi düşünüyorsanız sizleri de bekliyorum. Ve ertesi gün oyun başarıyla sahneye kondu.
Her dakikası tiyatroyla dolmaya başlamıştı. Her akşam üzeri merhum Yusuf Amca (Sezgin) nın mağazasına uğrardı. Yusuf Amca bir yandan fotoğraf makineleriyle uğraşır diğer yandan babamla ne yapsak, nasıl yapsak diye saatlerce konuşurdu. Tiyatro dekorları için o soğuk marangoz atölyelerinde bırakın saatleri, günleri geçmişti. Gece olunca büyük küçük hepimizi toplar Trabzon Amatör Tiyatro Derneğine götürürdü. Hep birlikte kasnaklara bez gerer tutkallardık. Annemi evde bırakır kostümlere model çizmesini isterdi. Tekrar eve döndüğünde bu kez teybin başına oturur, efekt hazırlardı.
1974 yılında okul yaptırmak geleneği şimdiki gibi değilken, okul açtı: Yine Trabzon'u için. Trabzon Amatör Tiyatro Derneğinde Linç adlı oyunun temsilinden sonra yönetim değişikliği olduğunda ne kadar üzüldüğü hâlâ gözlerimin önünden gitmiyor. Hayatının yarısını verdiği Trabzon Amatör Tiyatro onun için yokolmuştu. Bir daha tiyatro yapmayacağım diyordu. Günlerce ağzını bıçak açmadı. Ancak yine dayanamadı, tiyatro onun kanında vardı, son oyunu olan Müfettiş'i sahneye koydu, ancak Trabzon Amatör Tiyatro Derneği adı altında değil. Babam Haluk Ongan'ın vefat etmesiyle Trabzon'da tiyatro bitmeli miydi? Kimse bunu devam ettiremez miydi? Zamanın şartlarında Haluk Ongan gibi gecesini gündüzüne katarak tiyatro yapacak biri zor gelir ama elele verilerek yine de Haluk Ongan'ın bıraktığı yerden devam ettirmek hiç de zor değil.
Yazımın sonunda babam Haluk Ongan'ı rahmetle anıyor, salt oğlu olduğum için değil bir Trabzonlu olduğun için de ona tekrar teşekkür ediyorum. Nur içinde yatsın. ●

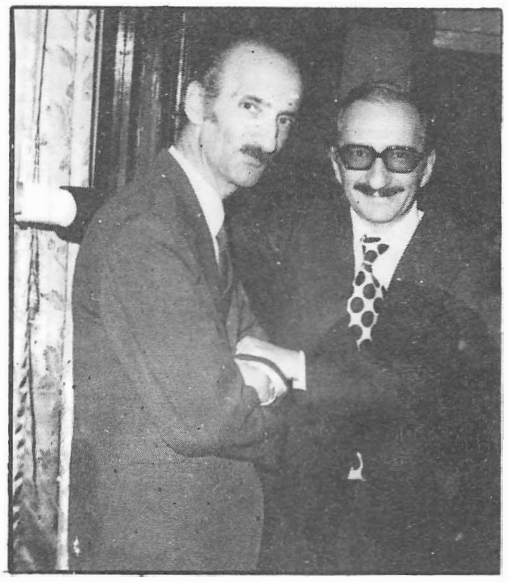

Sahnelediği bir oyunun çağrı kartı.

HALUK ONGAN'IN ARDINDAN

"Trabzon'a zaman zaman günübirliğine gelen oyunların kopuk kopuk oluşu sanırım onu harekete geçiren en önemli etkendi. Trabzon'da, modern anlamda ve kendi kısıtlı olanakları içinde bile olsa, ilk ciddi tiyatro kadrosunu kuran kanımca odur. Zamanında ona yeterince yardım edemeyenler, Trabzon'daki tiyatro etkinliklerinin nicelik ve nitelik açısından çöküşünün gerçek sorumlularıdır bence.

Genç yaşta aramızdan ayrılmasaydı, o sevgiyi ve saygıyı elbette yaşatacaktı."

Gündoğdu SANIMER

"Halûk Ongan Bey'i, ben Trabzon halkına pırıl pırıl bir salonda seçkin oyunlar sunan bir tiyatro adamı olarak hatırlıyorum. Musahipzâde Celâl'in "BALABAN AĞA" oyununu çok beğenmiştim. Onun bu alandaki çabası, olağanüstü boyutlardaydı. Gerçek bir aydın, eşi az bulunur bir kültür adamıydı."

Arslan PULATHANELİ

"Haluk Bey, Trabzon'un kültür yaşamında bir kilometre taşıydı. Tiyatro adına bu kentin yaşamına kattığı duyarlığı değil bir kişi, bir kurum bile zor yürütebilirdi. Onun kurduğu tiyatroya başlangıçta bir seyirci, sonradan bir oyuncu ve yönetici olarak yaklaşım kurduğumda çabasının büyüklüğüne daha yakından tanık oldum. Onun sanata verdiği ömür, her sanatçının severek verebileceği ömürdü. Tiyatromuza katkıları hiç unutulmayacaktır."

Ahmet ÖZER

"Halûk Bey, anılarımda, tam bir batılı aydın olarak yaşadı hep. Konuşmasıyla, derin kültürü ve engin hoşgörüsü ile böyle kalacak yine..."

Yüksel ALBAYRAKTAR

"Halûk Ongan bir gerçek olarak aramızda yok ama, yine önder, yine lider olarak yaşıyor."

Mustafa MAŞAT

"Oyun pürüzsüz oynandığında milyonlar verilse o kadar sevinçli olamazdı Halûk ağabeyimiz. Ondaki bu tiyatro sevgi ve tutkusu zannetmiyorum başkalarında olsun, zira olsaydı bizler de dahil tiyatroyu yaşatırdık."

Ahmet AKTULGA

"Nasıl Yunus Emre halk aşığı idiyse öylesine Halûk Ongan tiyatro aşığı idi.

Abdulkadir POYRAZ

Tiyatroya geldiğimiz zaman sürekli onu tiyatroda bulurduk. Kuliste, fuayede hep bizimle olurdu. Söyleşilerimiz, tiyatro üzerineydi, yeni sezonda oynayacağımız oyunları kostüm ve dekorlarıyla tartışırdık. Tiyatro salonumuz kültür ve sanat alışverişi yapılan bir okuldan farksızdı.

Aydın AKTAŞ

Tiyatroyu biliyordu. Türkçe'yi az rastlanan bir temizlik ve düzgünlükte; her bir sözcüğün, her bir sesin hakkını vererek, dinleyene "Şu Türkçe'de ne güzel bir dilmiş" dedirten bir etkililik ve akıcılıkla konuşuyor ve sanırım aynı akıcılıkla da yazıyordu. Kolları sıvayıp "Rosenberg'ler Ölmemeliydi"yi Amatör Tiyatro'da sahnelmek üzere Türkçe'ye aktarmaya girişmesi bu yeteneklerinin ve "iyi tiyatro" sevgisinin doğal sonucuydu."

İpek KARABOĞA

AMATÖR TİYATRO KULÜBÜ'NDE OYNANAN OYUNLAR

OYUNUN Adı	Tarih	Yazarı	Sahneye Ko.
Duvarların Ötesi	1-5-1963	Turgut Özakman	İ.Savaşkan
Zafer Madalyası	1964	Thomas Hegger	
Fatih'ten Tablolar	1965	Joshua Logan	Haluk Ongan
Fatih	1966	—	Haluk Ongan
Tuzak	1967	Nazım Kurşunlu	Haluk Ongan
12 Öfkeli Adam	1968	—	Haluk Ongan
Melekler Mutfağı	1969	Reginâld Rose	Haluk Ongan
Montserrat	1971	Albert Husson	Haluk Ongan
Bir Tavsiye Mektubu	1973	Emmanuel Robles	Tur.Aksoy
Balaban Ağa	1973	Emphraim Kishon	Haluk Ongan
Linç	1975	Musahipza.Celâl	Haluk Ongan
		Kerim Korcan	Haluk Ongan
Haluk Ongan'ın Halk Eğitim Merkezi'nde sahneye koyduğu oyun			
Müfettiş	1986	Nikolai Gogol	Haluk Ongan
Haluk Ongan'ın sahneye koyduğu çocuk oyunları			
Allı İle Güllü	1972		Haluk Ongan
Pamuk Prenses	1974		Haluk Ongan
Tom Sawyer	1976		Haluk Ongan

HALUK ONGAN'A SAYGI

Murat ÇELİKEL

Kimi kentlerin alanlarında ya da bu alanlara akan sokakların köşe başlarında irili ufaklı, kimi bir tek kişinin, kimi de bir avuç insanın görüntülerinden oluşan fotoğraflar ya da yontular ya da duvarlara kazınmış sokak adları ilişir gözlerimize.

Bu insanların kimilerinin "... elveda dün ya merhaba kâinat" demelerine karşın, kimilerinin de istesek ellerini sıkabiliriz dostça...

Ne o fotoğrafları, ne o yontuları, ne de o sokak adlarını, onlar kendileri koymuşlardır oralara. O kentin insanlarıdır bunları yapan. Neden? Çünkü, o kentin insanları yaşadıkları günlere karşı hem görevlerini yapıyorlar hem de doğru örnekler bırakıyorlardır çocuklarına, aşılsın diye...

Trabzon kentinin insanlarından oluşan yerleşik tiyatronun ilk adımı olan 1960 lı yıllarda Haluk Ongan'ın kurduğu Amatör Tiyatro'nun dışında Trabzon'da sürekli bir tiyatro etkinliğinin yapılamadığını görmekteyiz.

Ongan'la başlayıp biten bir alev. Ateşi ayağımıza kadar getiren bir prometus'tur Ongan... Neden söndü bu ateş, ya da söndürüldü? Neden en azından alevleri dipdiri tutulamadı, korunamadı günümüze dek? Sonra neden bu haykırışlar, üşüyoruz diye? Dilerim bu ateşin yakıldığı günlerden arda kalanlarımız bunların yanıtlarını verebilirler.

Çocuklarımıza tilkilerle, kargalarla, tavşanlarla dolu bir masal dünyası yerine tiyatroda, müzikte, resimde, şiirde, bilimde, yani toplumsal üretimin herhangi bir alanında yaşları ne olursa olsun varolmuş, hic de kurgulanmadan yaşanmış kahramanlıkları, yiğitlikleri anlatır duruma geldiğinde analarımız, babalarımız, öğretmenlerimiz, umut odur ki, aydınlık çağdaş insan sevgisiyle pırıl pırıl yanan kentler alanlar, sokaklar ve insanlarla dolu bir ülke olacaktır yurdumuz. Böylece geleceğe değeri ölçülmez doğru kalıtlar bırakılacaktır. Görevdir bu hepimize. ●

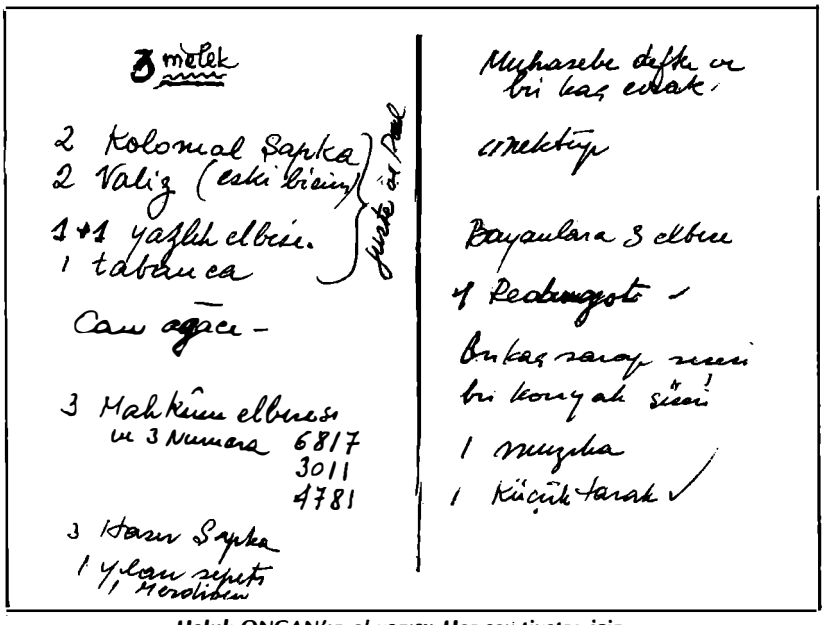

Haluk ONGAN'ın el yazısı: Her şey tiyatro için

ÖĞRETMEN BİR ŞAİR

NABİ ÜÇÜNCÜOĞLU

İnceleme: Ali MUSTAFA

Nabi ÜÇÜNCÜOĞLU
(22 Ağustos 1922 - 31 Ocak 1969)

Nabi Üçüncüoğlu. 28 Ağustos 1922'de *Trabzon*'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini *Kaledibi* ve *Gazipaşa* ilkokullar ile *Trabzon Lisesi*'nde tamamladı.

Liseden sonra, bir süre Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne devam eden Üçüncüoğlu, ekonomik sorunlar yüzünden buradaki eğitimini yarıda bıraktı (1940-1941). Bir dönem vekil öğretmenlik yaptıktan sonra askere gitti (1945-1947).

Nabi Üçüncüoğlu. bütün ömrünü adayacağı öğretmenlik mesleğine 1947'de *Gazi Eğitim Enstitüsü*'ne girerek ilk adımını atar. İlk görev yeri *Tirebolu*'da iki yıl Türkçe öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yapar. Şiirlerinin günyüzüne çıktığı yıllar bu döneme rastlar. Yalnızlığı, yoksulluğu ve umarsızlığı sanatçı duyarlılığıyla yoğurarak şiirlerine taşır. İlk ve tek yapıtı *Memleket*'teki *Tirebolu* şiirleri yalnızlıklar içindeki bir insanın küçük kasabasından izlenimlerle yüklüdür:

"Tirebolu üzerine konuşuyoruz
Tirebolu Ayana'nın eteğinde oturur
Bakmıyorsa çeşmi siyah feryade
Çeşmi bilmem ne renk, bakar durur.
.....
Şükür, her şeyim var
İstanbul Radyosunda Safiye Ayla
Hayri Usta'da kuru fasulye
Penceremin önünde kar.
.....
Var iğnem-ipliğim
Bir sen yoksun
Terlik şıkırtın yok senin sevdiğim"

1951'de ömrünün bir on yılını adayacağı *Torul*'a atanır. Bu küçük Anadolu kasabasında gerek kişiliğiyle, gerekse eğitimciliğiyle öğrencilerin ve halkın sevdiği bir insandır. *Memleket* içerikli şiirlerinin büyük bir çoğunluğunu, bu on yıl içinde oluşturur. Yöre yaşantısını ve insanını şiirlerine taşır:

"Bir elma ağacının bu akşam
Hanımlara, beylere selâmı var
Gümüşana'nın Godil Deresi'nde dünya
Yumruk kadar"

San otobos, kış, mazot, kir
Erzurum'a deniz kokusu, asker
Trabzon'a kar götürür.
San otobos püfür püfür
Mavin, köylü sigarası içer
Aklından sıcak geçer"

Ardında bir *"Nabi Bey Efsanesi"* bırakarak dostlarının ve sanatçı arkadaşlarının ısrarıyla *Trabzon*'a gelir (1961). O zamanki adıyla *Karma Ortaokulu*'ndaki öğretmenlik ve müdürlük görevini, ölümüne değin sürdürür.

Duyarlı bir insan olan *Nabi Üçüncüoğlu*'nun bedeni, yılmak bilmeyen uğraşılarına yenik düşer. 1963 ve 1967'de iki kez belkemiği ameliyatı geçirir: Felç olur. Bu durumda bile görevine canla başla devam eder. Ne var ki *31 Ocak 1969*'da ölümü yenemez. *Çok sevdiği öğrencilerine, okuluna ve şiirlere gözlerini kapar.*

Başlangıçta Yücel, Kaynak ve *Yeni Ufuklar*'da şiirleri yayımlanan *Nabi Üçüncüoğlu* sonraları sürekli *Varlık* dergisinde yazar.

1957'de görevli olduğu *Torul*'dan o yıllarda *Trabzon* basınında saygın bir yeri olan, *Ömer Turan Eyüboğlu*'nun kurduğu *Hakimiyet* gazetesine şiirler gönderir. Bu gazetenin sanat sayfasında 9 şiiri yayınlanır.

İlk *KIYI*'da 2 şiiriyle yer alır (1961-1962). Daha sonraki yıllarda sanatçı arkadaşları onun şiirlerine *KIYI*'da yer verirler.

Nabi Üçüncüoğlu'nun 64 sayfa ve 9 bölümden oluşan ilk ve tek yapıtı *MEMLEKET*. 1961'de *Yaşar Nabi Nayır*'ın katkısıyla İstanbul'da basılır. *Memleket, Çaka Köyü, Sevdiklerim, Ben Semiz Usta ve Burnunu Kanştıran, Benim Perdelerim Çirkin, Ulama, Tirebolu, Mektuplar* ve *Atatürk'üm Canımın İçi* bölüm başlıklarından oluşan *Memleket*, toplam olarak yörüngesini bulmuş, ama yatağını genişletememiş bir şiir ırmağında insanı düşündüren, sarsan bir yapıttır.

Nabi Üçüncüoğlu, "Memleket" adıyla biraraya topladığı şiirlerinde yoğun bir gözlemcidir. Öyleki *"Burnunu kanıtıran adam"*ı şiirine konuk etmekten kaçınmaz. Yaşadıkları, bir öğretmen olarak gözlemleri, hayata bakışı, şiirlerine abartısız yansır:

"Veysel'in kahvesi duman duman.
kurşunî
Çanak kokusu tuzluca, ıtık
Semiz Usta'yı meşine çevirmiş dünya
Burnunu kanştıranın gözleri kuyu
Ben yaşamayı gümbür gümbür
uyuttum"

Memleket'teki şiirler çağdaş Türk şiirinin aktığı yataktan akar. Yalın, şiir işçiliğine özenilmiş, yoğunluğu olan şiirlerdir bunlar:

TİREBOLU ONÜÇ

Geçmiş zaman olur ki
Hayali beş para etmez
Yağmur yağar düşüncelerime
Bulutlarda at resmi, kuşlar-ısız
Yağmur. bulutlar ve ben yalnızız.

Düşüncelerimde nokta yağmur
Camda nokta
Neler bulmadık bilseniz neler
Yalnızlıkta

Akşam olmadan karanlığı
Kim bıraktı ellerimize
Yağmur yağar düşüncelerime
Esmerim'e de yağmur yağar
İnsan insana benzemez. dert derde
Kaymakamın derdi var.

Yağmur yağar evlerimizin damına
Nokta
Neler bulduk. bilseniz neler
Bizi ayartacak-tatlı
Yaşamakta.

NABİ ÜÇÜNCÜOĞLU

"Aylardan Temmuz
Gün. kızların dudaklarını daha
öpmemiştir
Gelinlerin yatak kokar. erkek kokar
Üstleri-başları. sabaha
Başak, yanaklarını verir avuçlarımıza
Acıtır. ellerini verir etçe
Kendini verir
Alın teri. bereket getirir"

Memleket'te *Nabi Üçüncüoğlu.* halkçı söylemi savsöze düşmeden ustaca şiirlerine yerleştirir. *"Memleket"* gerçeklerinden yola çıkarak oluşturduğu şiirleri onun *"memleket şairi"* kimliğini yansıtan en güzel ürünleridir:
"Sen nelerimizi bilirsin
Sıtmayla. veremle barış suyu düştü
Döşeğinde avuç kadar hastalarımız
İşi bitenleri sardık yolladık
Mudarayız ekinden yana
Halimizi anlatamadık Kaymakama
Ve paraya mendil salladık"

Eğitimci olduğu gibi, toplum sorunları üzerine düşünen bir sanatçıdır Üçüncüoğlu. Bu düşünüşü şiirleriyle dile getirmeye çalışır. Ürünlerindeki duygu ve düşünce yükünü yaşadığı topraktan ve toplumdan damıtarak elde eden şair, gerçekçi bir yaklaşımla sanatının kozasını örer. *Nabi Üçüncüoğlu* gerçek bir yurtsever olarak ülkesine hizmet için uğraşan bir insandı. Yazdığı şiirlerle özverili ve acılarla dolu öğretmenlik yaşamı bunun kanıtıdır:

"Seni, köy köy okulla donatacağım
Öreceğim yol yol
Bu. ilk âşıklığım değil
Kar yağıyor ayışığına
Bahar, düşüncelerimizden güzeldir
Hazır ol."

Nabi Üçüncüoğlu, iç ve dış evreni yorumlamada dengeli bir söylemi yeğler. Düşünceyle duyguları biraraya getirmede, kaynaştırmada başarılıdır. Kendi kişiliğinden de kaynaklanan şiirinin bu yönü *"Ulama"* bölümünde yoğun olarak göze çarpar:

"Bir oyun oynadık dörtgen dörtgen
Yüzüstü-yüzükoyun bütün şehir
Yüreğimin ortasında bir nehir. sıcak
İnsan insan akar

Bir güzel aydınlıkta ellerimiz
Hücre hücre komşu
Dönmesine bağlı dünyanın bir bir
Yıldızların dal dal oluşu"

Memleket'teki şiirler bireyden toplumа değin en geniş alanlara yayılan bir bakış açısının ürünleridir. Kuru söze, savsöze dönüşmeden toplumu; toplumsallıktan uzağa düşmeyerek, bireyi yansıtmayı başarır *Nabi Üçüncüoğlu:*

"Kırkdokuz gözü kör olsun kışın
Omuzlarımızı biçime soktu soğuk
Üstelik âşık olduk
Elin bilmem ne renk gözlü kızına,
bitlendik"

derken bireysellikle birlikte toplumsallığı
"Yiyeceğimizi, bitlere verdik
Nelerimizi. nelerimizi gördün kusura
bakma
Sen de fakir olaydın bizim gibi
Vallahi soğuktan ölürdün"

dizelerinde de yaşadığı toplumu anlatmada gerçekçi bir yol izler. Toplumsal olgular O'nun şiirinin çekim alanına girer. 1950'lerde Kore'de *"dağlara düşen kar"*: *"Çeşme başında bizden yana sözedilir. bilirim / Karanlığı dudak dudak alevlendim / Martinim atılıyor / Ben Mehmet'im. hem başka Mehmet'im bu gece / Koğuşun rahatlığını aramayın tüfeğimle / Ne güzel yatılıyor."* dizeleriyle O'nun şiirine girerken; Beyazıt Alanı'nda 1960'larda *"gelincikle papatyanın kardeşliği"*: *"Gece. öyle büyük ki öyle sağır ki / Ortamızda - karanlıkların anası / Meydan meydan dolu ve boş / Cop yarası kurşun yarasında gelincik / Kuru ekmeği akşama katmak / Böyle olur ve hoş"* dizeleriyle de yaşanan toplumsal olayları işleyerek çağından sorumlu bir şair olduğunu tanıtlar.

Nabi Üçüncüoğlu öğretmenlikle şairliği kaynaştıran bir kişiliğin simgesiydi. 47 yıllık kısacık ömrünü bu iki kimlikte yoğurmuştur. Öğretmenlik yaşantısının kazandırdığı deneyim ve gözlemleri şiire dönüştürmede, kendine özgü bir çizgi izlemiştir. Bir öğretmen olarak ülkesinin genel durumunu inceliyor, öğretmenlik sorunları üzerine düşünüyordu. Özellikle uzak köylerdeki umarsız öğretmenler hep ilgilendirmiştir onu. *"Çaka Köyünde Okul Var"* adlı şiirinde *Nabi Öğretmen* kimliğiyle bütün köy öğretmenlerini anlatır:

"Okulu elleriyle badana etti
Makinaya vurdu uşakların saçlarını
Evlerde alfabe okunur
Şimdi Çaka şeher.

.....

Nadir öğretmenin elleri, insan eli
Gecelerin ortasında en güzel günü
ömrün
Yürek dolusu kandır, Nadir Öğretmen
Vatandır."

Öğretmen duyarlılığıyla oluşturduğu şiirlerinde içtenlik, sevgi egemendir. Öğrencilerine, okuluna, ülkesine sevgiyle bakar:

"Ben öğretmenim
Anadolu'mun en yeni kitabı, uzun
Van Gölü'nden Marmara'ya okunmuş
Ellerimin üzerine, parmaklarına
Saygıların en güzeli konmuş."

Nabi Üçüncüoğlu, *"Memleket"*teki şiirleriyle Türk şiirine uzaklardan, Anadolu'nun Karadeniz kıyılarından eklenen bir ırmaktı. Ne var ki genç yaşta, zamansız ölümü onun şiirini büyük ırmağın uzağında bırakır.

Gerek eğitimci, gerekse sanatçı kişiliğiyle yaşadığı topraklara, özellikle ömrünün son yıllarını yaşadığı Trabzon'a şiirleriyle güzellikler harmanlayan *Nabi Üçüncüoğlu*, edebiyat tarihinin ve sözlüklerin dışında, ama şiirseverlerin ve halkının yüreğinde yaşıyor. ●

MEMLEKET

Benim olduğun için seni severim
Ben öğretmenim.
Akşamları akşamlar kadar yorgun
Ortalık ışımadan Memleketime
Güneş olurum.
Mehmet'in kalemi
Fatma'nın defteriyim sene be sene
Yazılır-okunurum.

II

Bu ilk âşıklığım değil
Almış ta beni yere vurmuş
Toprağının karası
Akşamlarına kar yağdı
Bahar. düşündüğümüzden güzeldir
Ağaçlar verir vereceğini
Elinden geldiği kadar. toprak verir

III

Benim olduğun için seni severim
Şehirlerin en ortası. pencereler benim.
Köy yolları. bir ilâcı-ter
Sonra ayışığı. ellerimiz. saçın...
Dünyaya yeter.

IV

Bu tarafları Memleketimin. toprak
Bu tarafları taş
Harşit boyu. bulut bulut yâr kokar
Taş ama Memleketimin bu tarafları
Zor ama. beni saran halleri var.

V

Şive'nin Cami Mahallesinde
Bir öğretmen kozanı örüyor
Çabası. Anadolu üstüne. büyük
Allah görüyor.

VI

Ben köy öğretmeniyim
Yıldızlıkta. yıldızların ufağı
Aşığında baharı köyümün. Akdeniz'de
Haritada Sakarya'sı. Türkiye'min. Ağrı
Dağı
Ellerimde tebeşir tozu. gömleğimde ter
Yayla yayla Memleket tüter.

NABİ ÜÇÜNCÜOĞLU

ÖYKÜ

AYVA

Nadir GEZER

"İstanbul'dan ayva da gelir nar gelir
Döndüm baktım bir edalı yar gelir"

Gün neredeyse öğleye uzanmıştı. Gece yarısından bu yana çalışıyorduk! Ağustos sıcağı ağır ağır çöküyordu üstümüze. Sıcaklık arttıkça tütünden yükselen bir koku doluyordu içimize. İç bunaltıcı bir kokuydu bu! Bir yandan bu kokuyu içimize çekiyor, bir yandan da durmadan çalışıyorduk! Tütün kokusu iğrenç bir kokuydu! Ama biz bu kokuya alışıktık! Umursamıyorduk bu kokuyu!

Üç kişiydik. Genişçe bir avlunun bir köşesine oturmuştuk. Güneşin yakıcı sıcağından kaçmak için iki katlı ahşap bir yapının gölgesine sığınmıştık. Tam karşımda bir kadın oturuyordu. Yüz çizgileri bir değişikti bu kadının! Çıkık elmacık kemikleri üzerinde otuz yaşın sıcaklığı titreşiyordu! Bir kadındaki otuz yaş, ne güzel bir çağdı!

Yüzünden gözlerine, gözlerinden bakışlarına bir güzellik akardı! Karşımdaki kadın da öyleydi işte!.. Elmacık kemiklerini süsleyen yanakları kızardıkça yüzü yalımlaşıyor, yüzünden gözlerinin derinlerine doğru bir ışıltı büyüyordu! İkide bir içten içe bir gülümseme sarıyordu yüzünü! Gülüşü kesik kesikti! Güldükçe, ince dudakları arasından üst çene dişleri fırlar gibi oluyordu dışarıya. Onun içten içe gülüşüne bayılıyordum. Önündeki yeşil tütünden, yüzüne yansıyan gün ışığıyla yüzü daha da güzelleşiyordu. Gözlerim ona takılıyordu hep! Ne vardı onun yüzünün derinlerinde? Kadınsı bir sıcaklığın izleri içime işliyordu. Bu sıcaklıkta bir çekicilik vardı! Ondaki bu çekicilik içten içe sarıyordu beni! Gözlerim onun yalımlaşmış elmacık kemiklerinin üzerindeki al yanaklarındaydı. Oradan da gözlerinin derinlerinden dışa vuran ışıltıya kayıyordu! İçindeki doyumsuz kıpırtı, yüz çizgileri içimde titreşiyordu! Kimi kez gözleri derinden derine buğulanıyor, az sonra yeniden apaydınlık bir ışıltı sarıyordu gözlerini! Ona baktıkça elim titriyordu. Tütün iğnesi parmak uçlarımda yaralar açıyordu. Ben onun gözlerine yüzünde büyüyen kadınsı sıcaklığa bakıyordum. Ama onun gözleri bir başka yerdeydi! Gölgesine sığındığımız yapının küçücük pencerelerine dalıp gidiyordu. Böyle anlarda, yüzünü derin bir düşünce sarıyordu. Elmacık kemiklerinin doruklarından gözçukurlarına doğru uzanan yüz çizgileri derin koyaklar oluşturuyor gibi geliyordu bana!

Dışa açılan birkaç küçücük pencerenin süslediği bu küçücük ev ne hoştu! Kararmış çatısı, bütün ağırlığıyla çökmüştü üzerine. Karasıvasından dışarıya bir içsıkıntısı sızıyor gibiydi! Dıştan iki küçük kapı açılıyordu içeriye! Tavanı basık mı basıktı! İçeriye girdiniz mi giriş hollerinin o nemli küf kokusu vururdu insanın yüzüne. Bu koku bir hoş ederdi insanın içini! Birkaç adım sonra ikinci kata kıvrılarak yükselen bir ayakçak çıkardı karşınıza! Üst kata çıktınız mı o alt katın insanının üzerine yığdığı olumsuzlukları unutuverirdi insan! Sofanın kuzey doğuya açılan penceresinden bakmaya doyamazdınız! Doğanın bütün güzelliği sarıverirdi içinizi.

Yeğnil yokuşlar, yeşile durmuş yamaçlar dupduru bir su gibi akardı içinize! Odaların pencereleri ise güney batıya bakardı. Uludağ'ın zirvesi, göğün mavisini yüklenmiş gibi gülümserdi insana! Morarmış tepelerin koyaklarındaki kar şeritleri bir bambaşka güzellikte ışıldardı yüzünüze! Uludağ'a baktıkça, çıplak tepelerinden yüreğinizin derinlerine doğru tanımsız bir güzellik sarar sarmalardı sizi! İşte bu iki güzellik arasına sıkışmış olan bu iki katlı ahşap yapı daha bir küçülmüş gibi gelirdi insana!

Karşımdaki kadının kimi kez düşünceli, kimi kez de şeytanca bir ışıltıyla yüklü gözleri bu yapının pencerelerini tarıyordu işte! Ne vardı bu pencerelerde? Neden ikide bir oraya bakıyordu? Anlayamıyordum. İkide bir açılı açılıveren başörtüsünün uçlarını zifirli elleriyle topluyor, gözleri küçücük pencerelerin durgun yüzlerine dalıp gidiyordu. İçi içine sığmıyordu!.. Arada bir kıkır kıkır gülüyordu. Güldükçe, şeytanca bakışlarını bir tedirginlik sarıyordu. Onun tam karşısındaydım. Gözlerine vurmuş, delimsi tedirginliğe bakıyordum! O tedirginlikten ürküyordum! Neden tedirgindi bakışları? Kimi kez delimsi bir hal alıyordu gözleri! Kimi kez de insanı içten içe saran bir kadınsı sıcaklık akıyordu dışarıya! Gözlerim o sıcaklığın sarmalına dolanıp kalıyordu!.. Ama yine de bir ürküntü geliyordu üzerime! Oturuşunda da bir tedirginlik vardı! Sık sık oturuşunu değiştiriyordu...

Duvarları kuru tütün dizileriyle bezenmiş köyevlerinin içsıkıntılı bir duruşları vardır! Dış görünüşleri köy insanını ansıtır insana! Hüzünlü bir içsıkıntıyı vururlar dışarıya! Ayrımında olmadan yaşarsınız bu hüznü! Gölgesine sığındığımız bu ev de işte onlardan biriydi!..

Gözlerim iğnenin ucuyla karşımdaki kadının gözleri arasında dolanıyordu. Gözleri bu evin pencerelerinde ne arıyordu? Pencereleri sardunyaların al çiçekleriyle bezenmiş olan bu ev Akif Efendi'nin eviydi! O, pencerelere baktıkça ben de ona bakıyordum! Yalımlaşmış yanakları, noktalaşmış gözleri beni çekiyordu kendine!.. Yüzünün girinti çıkıntılarında büyüyen derinliğe dalıp gidiyordum! İyice dalgınlaşmıştım. İşte o anda, evet evet işte o anda birkaç yerinden dişlenmiş, sarı, irice bir ayva "paaat" diye düşüverdi aramıza! İrkildim! Gözlerim kadına kayıverdi birden! Kadın, önce oturuşunu değiştirdi. Sonra yüzünü yeşil tütüne eğdi. Yüzü titreşti! Sessizleşti!.. İçinin derinlerine çekilir gibi oldu. Arada bir gözleri, önündeki dişlenmiş ayvaya dalıyordu!.. Gözleri bir hoş oluyordu!.. Kararlılıkla kararsızlık arasında bocalar gibiydi! Birden uzandı, tütün iğnesini ayvaya batırdı, küçük bir yay çizgi ayvayla havada! Zifirli parmakları arasına aldı ayvayı. Derin bir diş attı, koca bir parça kopardı ayvadan. Ağır ağır çiğnedi! Yutkundu! Yüzüne derin bir sessizlik çöktü! Birden doğruldu yerinden. Hiç konuşmadan, yavaşça uzaklaştı gitti!..

Uzun bir zaman yaşamışım gibi geldi bana! Zamanın akışını ölçecek durumda değildim! Kafam allak bullak olmuştu! İki kişinin dişlediği işte o sarı ayva önümdeydi! Gözlerim sarı ayvayla yeşil tütün arasında dolandı bir süre!.. Dalgınlaştım. Yeniden ivecen bir ayak sesiyle toparladım kendimi. Başımı kaldırdım, ayak sesinin geldiği yöne baktım. O geliyordu işte!.. Tedirginlikle mutluluk arasındaki bir çizgide dolanarak dönüyordu yerine! Yüzü yalımlaşmış, gözleri derinleşmişti! Yüzün titrek bir anlatım sarmıştı! Dudakları arasında da alaycı bir gülücük oturmuş gibi geldi bana! Gergin yüz çizgilerinin yerini kadınsı bir güzellik almıştı!..

Önce derin bir sessizlik girdi aramıza! Ne o konuştu, ne de ben! Düşünceliydim. İçten içe bir tedirginlik sarmıştı içimi! Gözlerimi göğe çevirdim birden. Masmavi gökyüzü ne güzeldi! Ne iç bayıltıcı tütün kokusunu duyumsuyordum, ne de ahşap yapıdan dışa vuran hüzünlü içsıkıntısının tedirginliğini yaşıyordum. Doğaya vermiştim kendimi! İvice dalgınlaştım... Birden bir udun uyumlu sesi doldu içime! Silkeledi bu ud sesi beni! Akif Efendi'nin o iç doyurucu sesi geliyordu dışarıya. Sesi titrek mi titrekti! Bir türkünün dizelerinde dolaşıyordu sesi.

"Maya dağdan kalkar kazlar
Al topuklu beyaz kızlar
Yarimin yüreği sızlar
..."

Çatıdaki serçelerin tümü cıvıldadı birden! Döndüm, evin pencerelerine baktım. Çiçeklerle kuşlar kol kola girmiş, bir mutluluğu paylaşıyorlarmış gibi geldi bana! Karşımdaki kadın da o türküyü içten içe mırıldanıyordu. Arada bir gülümsüyor, yüzünden tanımsız bir mutluluk izi vuruyordu dışarıya... ●

AHMET ÖZER'İN ŞİİRLERİNDE DOĞA VE ZAMAN

Nuri AKSAKAL

İnsanlar şiir söylemeye başladığından beri doğa, şairlerin bitmez tükenmez esin kaynağı olmuştur hep. Birbirini tamamlayan bir arkadaş gibi doğa, şairleri beslemiş, büyütmüş, onlara kol kanat germiş.. Şairler derelerin coşkun seline kapılmışlar kimi kez. Kimi kez serin rüzgârlarında soluklamışlar, güneşinde ısınmışlar..

Doğayı görmeyen, doğaya kulaklarını tıkayan kaç şair tanıyoruz? Hangi şairin antenleri doğaya yönelikse, o şairden çağıl çağıl akan, burcu burcu kokan, ılgıt ılgıt esen, katmer katmer açan şiirler okuyoruz. Şairin şiirinde imge olarak seçtiği doğa, bir romanda anlatılan çevre ya da yer betimlemesi değildir elbette. İşi basite alan salt "gül-bülbül" tanıtımı da değildir. Fikret Ile Akif'in doğası birbirine ne kadar benziyorsa, bir Necatigil'in, Tanpınar'ın, Dıranas'ın doğası az da olsa ayrılır birbirinden.. Hececilerde, Memlekeıçi şairlerde biraz "idealize" edilmiş doğayla karşılaşırız. Romantizme saplanmış derin bir yurtsamayla karşılaşırız bunlarda, Yahya Kemal'in şiirlerinde daha başka bir doğanın içine gireriz.

Bütün bunları Ahmet Özer'in "Ayrı Beraberlikler" ve "Günle Dokunan" adlı iki şiir kitabını okurken düşündüm. Gördük ki Ahmet Özer için doğa bulunmaz bir nimet... Doğaya güncelliğin penceresinden bakıyor Ahmet Özer. Ülkesini, bu ülkenin taşını, toprağını, göğünü, hele hele yollarını, yolculuklarını seven Özer, bizi "güneşli günlere" götürerek iyice ısıtır.

"Günler içinden" ülkemizi gözleriyle tarayarak, ak güvercinleri terkisine alır, yakın geçmişimizin acı burukluğunu yaşatır. Özer "gökyüzünü doya doya solumak" ister. Gökyüzü insanın yüreğini doldurur hınca hınç. Sonsuz bir özgürlüğe el sallar gibidir gül bahçelerinden. Gökyüzüne baktığı zaman "hep birlikte türkü söylemek" gelir içinden. Ahmet Özer'e göre dünya "gezgin bir yürektir." O yüreğin içi sevgi doludur. Özer'in gökyüzünü doya doya solumak isteyişi özgürlüğe olan tutkusundan kaynaklanır. Gökyüzünün temiz havasını, sonsuzluğu, o mavi özgürlüğü tatmak ister. Ne var ki bu tutku, bu sevgi o kadar kolay değildir. O kadar uzak ki gökyüzü... Tutmak istesen, tutamazsın.. Ancak elle sevilir. Çiçekler gökyüzüne yakışır ancak. Yağmurlar zaman olarak yarınları çoğaltmak için döner durur. Irmaklar, insanların içinde köpüren birer coşkun su gibidir sanki. Gün akar. "Fırtınalı akşamlardan sonra / yağmurun yağacağını biliriz. Herkes gibi günün doğuşuna Özer'de sevinir. Çünkü O, şairdir. Tüm şairler gibi karanlıkları sevmez. Karanlığın çöküşünü sevinçle bekler şafakta. Saatler geceyi tüketir. Mahmuz lanan günde "kırları dolduran menekşeler toplanır." İçleri kararmışlara bir silâh olarak kullanılır menekşeler. Kötülüğe karşı çiçekleri silâh olarak kullanmayı şu dünyada kaç kişi düşünebilir? En temiz su "güneşle yıkanan sudur. Suyla arınan gözler, daha güzeldir. İşte bunun için "gecelerde zaman paslanır" Ahmet Özer'e göre.

Gün ışıyınca gece zamana teslim bayrağını çeker. "Gece / sevdalı bir kadın gibi bekledi sabahı" derken bu duyguları sezinleriz. Güneşli günlerde tohumlar çiçeklere ulaşır. Ağaçlar çiçeğe durduğu zaman güzeldir. Çünkü çiçek yaşamaktır. Özer büyük bir ustalıkla gökyüzünü bir su deryası üstüne oturtur. Gökyüzünde binlerce yıldız oynaşır geceleri. Ahmet Özer, dağlara tutkundur nedense. Dağ motifi pek çok şiirinde karşımıza çıkar. Doğa "dağların karnında kımıldayarak gelişir." Dağlar geçit vermez. Irmaklar dağların göğsünde demlenir. Bir delice hoyrat olup çıkar dağların coşkusu. Üstelik dağbaşlarındaki ırmakların kolları da yoktur. Dağlar geçit vermez ama, Özer bu dağların göğsünden geniş sayfalı kitaplara, aydınlık odalara akar. "Gecenin bir Vaktinde" adlı şiirinde "geçitsiz dağların göğsünden / suskun bir gecenin içine akan bendim" dizeleriyle bu tutkusunu açıkça belirtir. "Önü Tutulan" da olsa karlı gecelerin masallarına sığınarak, yüreğine "mart göğünün sesle yoğrulan yağmurları"nı alarak, çayır kokularına ulaşır. "Yırtıcı kuşlarla çınlayan dağlara" koşar. Dağlarla gök özdeşleşir Özer'in dizelerinde.

Gök bütün yaradılışa tanıktır. Durmadan kendini tazeler. Gece yerine gündüzü, karanlık yerine aydınlığı sever. Bu yüzden yüreğinde güzel günlere olan umudunu diri tutar. Akşamları yürütüp göğsünü aydınlığa açar. Soğuk, hırçın rüzgârları güneşle yıkar.

Çocuğu ışığa uzanan çiçeğe, dalda patlayan tomurcuğa benzetir.

Günün her saatinde uyanıktır Ahmet Özer. Akşamları koynunda hüzünü mayalatıp kederi çoğaltandır. Gündüzler, zamanın örgüsünü dokuyup, karlı sokaklardan, gerinen topraktan fışkırarak, bir ışık gibi dağılır. Çiçeklere su, çocuklara şiir olur. Yağmursuz doğa neye yarar ki.. Yağmuru da sever Ahmet Özer. Sıcacık toprağa düşen iri yağmur damlacıkları, uzayın el değmemiş sonsuzluğunu getirdiği için kutsallaşır. "Çiçeklere yapraksız ağaçlara yaşamı / Habersiz yaşayan canlılara" gece gündüz bir yaşama şöleni sunar yağmur. Yağmurla birlikte donuk, dingin doğa canlanıyor, kımıldanıyor, ıslak kediler saçak altlarına kaçışıyor, yağmur kuşları hep birlikte bir çılgın senfoniyi başlatıyor; açık denizlerde balığa çıkan motorlar barınaklara dönüyordur. En güzeli ise buğulanan camlara, sevgiyi simgeleyen yüreklerin çizilmesidir yağmur sonlarında.

Ahmet Özer, ikinci kitabına boşuna "Günle Dokunan" dememiş. Kitabın içindeki şiirlerde tam 15 yerde "gün" sözcüğünü kullanmış. Kitapta tam otuz şiir olduğuna göre her iki şiirinde bir "gün" sözcüğüne yer vermiş. Ahmet Özer'in şiirlerinde "gün" sevinçtir, yaşamaktır, soluk

alıştır. Geçmişin kötü, acı günleri ise "solgun" bir gün olarak değerlendirilir. Gece, "bir gutbetçi gibi / terkisine hüznü katarak" geceleri kentin üzerine iner. "Sisli Günler, Gecenin Bir Vaktinde, Sabaha Taşınan, Başkent" gibi şiirlerde zaman kavramı doğayla birlikte işlenir. Zamanın doğayla olan ilişkisi birlikte yansıtılır.

Ahmet Özer'in "bizden sonrakilere sunduğu, eskidikçe köpüren bir bengisu" dur. ●

Yılmaz Yeşildağ'ın Şiiri:

İNSANA SUNULAN SEVGİ

İbrahim DİZMAN

"insan sevmek! ah bu umarsız hastalık"

Yılmaz Yeşildağ'ın SEVGİMİ SUNUYORUM SANA adlı şiir kitabı 1985 yılında Girişim Yayınları'ndan yayımlanmış. Her ne kadar ofset basılmışsa da gerek baskısı gerekse kapak düzeni, amatörce bir yayın olduğunu hemen ele veriyor.

Ozanın ilk kitabı bu. Bir taşra yayınevi ve bir ilk kitap! Şiirimize durmaksızın yeni tadlar taşıyan genç ozanlar için az şanssızlık mı bu? Yıllarca coşkuyla damıtılan ve nice olanaksızlıklar içinde kitaplaşan şiirler, bu kitaplaşmayla neredeyse hiç yenilemeyecek bir "makus talihi" yaşamaya başlıyorlar. Ozanın şiirine girmeden önce bunları düşünmek, o zorlu kitaplaşma serüvenini bilmek, elimizdeki kitaba ve şiirlere özel bir sevgi duyulmasına yolaçıyor. Bunun "önyargılı" bir sevgi olduğunu çekinmeden söyleyebilirim. Ama şurası da bir gerçek ki, o uğraş, o olanaksızlıkları aşmış olmak bile tek başına ve fazlasıyla hakediyor peşin bir sevgiyi. Yayın dünyamızın bugünkü ortamında kitap yayımlamak gibi bir "talihsizliğe" düştüğü için kutlamak istiyorum Yılmaz Yeşildağ'ı.

Hemen belirtmek istiyorum: Kocaman bir yurek var Yeşildağ'ın kitabında, dünyayı yuklenmeye hazır bir yürek. Her zaman her yerde ama en çok ezilmiş, yoksul insanların yanında kimi ezinçle kimi coşkuyla vuran bir yurek. Bazan tekil de olsa genelde çoğulu yaşıyor o insanlar. Yeşildağ da o insanlardan kırık yaşamlar, öykuler dinliyor bir kahvehanede, bir sokakta. Ve onlar için turkuler söylemek istiyor:

"duşe kalka da olsa yazılan bu şiirden
gun gelir sevgi tohumları saçılır"

Bazan da kendi öykusunu, kendi turkusunu söyluyor o insanlara, soluk ışıklı odalarda "pakette kalan son sigarayı yakarken"

"İnsan yaşadığı yere benzer" di değil mi? Söylenen şiir de o yerde kokular, duygular taşımaz mı bize? Ama bazen taşımıyor işte, tıpkı Yılmaz Yeşildağ'ın şiirinde olduğu gibi. Orta Karadeniz'in birkaç bin nüfuslu bir "buyuk köyunde", içki satışının bile yasak olduğu o garip, tozlu kasabada bunca umudu, sevgiyi nasıl çoğaltıyor ozan? Kuşkusuz şiirlerindeki kırılmış insan o kasaba insanından da yoğun izler taşıyordur üretme eylemi sırasında. Yoksa der miydi:

"İliş yüreğime buruk canlardan söyleşelim
acılar, turkuler duşlerde kalsın bir an"

Ama yukarıda da belirttiğim gibi kocaman bir yürek olması gerek öyle bir yerde onca umudu çoğaltmak ve hele şiire aktarmak için. Şu dizeler bizim için bir ipucu belki:

"'er gece benzer besteler dudaklarımda
gizlenirdim dost mektuplarının satırlarına"

Şiirlerini imgeyle üretmede seçilebilir bir başarıya ulaşabileceği halde, nedense bundan kaçınıyor ozan. Örneğin şu dizeleri imgeyi şiirlerine başarıyla sindirebileceğinin bir örneği:

"dağbaşlarında ardıç kokusu kovalardık ne oldu
günleri pusula yapıyoruz yaprak aralarında
okudukça ağlıyor gömüdeki kitaplarımız
kaçıyoruz insanlardan"

Ancak bu söylemi sık kullandığını söyleyemeyiz. Bazan çok savruk ve kapalı, soyut imgelerle bulandırıyor şiirini. Duşsel bir dünyada zorluyor, yoruyor okuyucuyu:

"gökyüzünden çılgın kahkahalar duşuyor
uykuma kanalar uzatıyor bakışların"

İmgeye, soyut söyleyişe pek yaslanmadığı şiirlerinde insanı, yaşayan somut insanı çok daha başarılı işleyebiliyor Yeşildağ. Alıyor yanına oturtuyor, okuyucuyla birlikte konuşuyor o insan ya da insanlarla:

"İliş yureğime insan koksun bedenim
kıyıda köşede kalmışları söyleşelim en çok"

Ozan öyle sanıyorum ki geniş zaman surecinde urettiği şiirlerinden oluşturmuş kitabını. Farklı söyleyişler, sözcuk kullanımları kısa sureli bir özgunluk arayışının izinden çok, geniş bir zamandaki gelişimi gösteriyor. Ancak bunları kitabına öyle bir yerleştirmiş ki, ozanın gelişim çizgisini izleyebilmek güçleşiyor.

Ancak çok uzun dizelerle ve sözcuk seçimine özen gösterilmeden kurulan "Umudu Paramparça Kavgalar Artığıyım", "Yaşanmamış Gençlikten Kesitler" gibi kimi şiirleri son şiirleri olmasa gerek. Bu kanıya ozanın kitaplaşma sonrasında dergilerden izlediğim şiirlerini de gözönüne alarak varıyorum.

Geniş duyarlık alanı içinde kendi özgun şiirini kurmadan önemli yollar alan Yılmaz Yeşildağ, her genç ozan gibi çeşitli etkilenimlerle, bu etkilenimlerin kendisine sağladığı birleşimlerle açıyor özgun şiirinin yolunu. Ancak zaman zaman fazlasıyla bir etkilenme alanına girdiği de bir gerçek. Örneğin İsmet Özel'in çekim gucunu bazı şiirlerinde hissetmek olanaklı.

İlk kitap olmanın eksiklikleriyle, uzun yıllar şiirde yol almanın getirdiği estetik duzey kaynaşmış SEVGİMİ SUNUYORUM SANA'da. Ama bu harmanda öne çıkan hiç kuşkusuz şiirlerin estetik duzeyi, başarısı. Bazan demlendirilmiş, bazan coşkuyla aceleye getirilmiş de olsa, insanların turkusunu söyluyor bu şiirler. İnsanlara şiirleriyle sevgisini sunuyor ozan. Bize de bu sevgiyi kabul etmek ve yureğimizde konuklamak kalıyor. ●

Fotoğraf: Ömer Güner

NE DERVİŞSİN ÖMRÜM

Zindan gölgesidir günler
Geçerken başımın üstünden.
Dağbaşındayım,
Uğruna acı çektiklerimin arasında.

Ne güzelsin,
Yeni açmış çiçek gibi.
Ne güçlüsün,
Ne dervişsin ömrüm,
Aşka düşmüş yürek gibi.

Bu rüzgâr diner.
Erir bu karlar.
Basan yarama parmağımı,
Bulurum sabahı.

Haşim ŞAHİN

DEĞİŞİM

şubat çıplaktı
uzun boylu ağaçların
o çalışkan dalları çıplaktı
ispinozların sevinciyle
sökün ettiğinde bahar

yemyeşil bir unutkanlığa hazır
fındık bahçeleri
tembel tembel uzandığında toprağa
güneş

bir serinlik düşüyor aramıza
ürperiyor bedenim
hazla

unutmalısın sevgilim sen de
tüm yanlış devinimlerini
yaşamın

unutmalısın insanın insana
ettiği zulmü
bahar sabahlarında

doğaya bak sen
güzelliğin yaşıyor çıplak
şubat bahçelerinde.

Gündoğdu SANIMER

OZANIM

Ozanım
Pılım pırtım
Beynim, kâğıt ve kalem

Ozanım
Işıltıyım
Eğriye büğrüye gelmem

Ozanım
Sevişkenim
Fitne fıcur ne bilmem

Ozanım
Barışkanım
Cana kıyana gülmem

Ozanım
Dövüşkenim
Kara gecede kalmam

Ahmet GÜNBAŞ

Genç Yaşlı

Sesi güzel ama kötü şarkılar söylüyor
Genç yaşında tutmuş karanlığı övüyor
Yanlış etkilerle sarılmış dört yanı
Şimdiden kayıp gitmiş yaşamı
Büyümek varken ölümleri özlüyor

Geleceğe değgin hiçbir şansı yok
Ters açıdan baktığı için dünyaya
Yalnızlığa tutsak etmiş kendini
Onun için acıyorum bu çocuğa
Sevinci değil de hüznü yeğliyor

Talip APAYDIN

KİTAPLAR DÜNYASINDAN

Ahmet ÖZER

GECENİN NERESİNDESİN

Ahmet Günbaş, 1953 İzmir doğumlu. Gazetecilik öğreniminden geçmiş bir şair. İzmir'i adıyla büyütmüş bir yazar. 75 sayıdır yazınımızın türlü alanlarında gezinen DÖNEMEÇ dergisinin kurucu üyesi. Şiirleri, deneme ve eleştirileriyle, son yılların çok az has şiir üretilen şiirinde; sessiz, duygulu, içten şiirlere imza atmış bir yazın emekçisi.

İlk kitabı, Evren Mapusanesi'nin üzerinden 12 yıl geçtikten sonra ikinci kitabını yayımlamış. 96 sayfalık kitabında 46 şiire yer vermiş. 1979-1986 yıllarını kapsayan duygular, düşüncelerle örülmüş şiirler...

Günbaş'ın şiirine baktığımızda içeriğin getirdiği insan sorunsalına biçimsel olarak yeni arayışlar kazandırmış olduğunu görürüz. Biçim ve öz, diyalektik bir örgüyle ustaca sergileniyor.

Ahmet Günbaş da kuşaktaşı olan şairler gibi son yılların yaşanan acılarını, insanı kuşatan dramı; onuru zedelenen, yüreği örselenen toplumunu yargılayan şiirler yazmış. Her şiirinde bu acının umut / umutsuzluk ayırdında gezindiğine tanık oluruz. Maraş'taki katliam'a "tanık" olurken, aynı tanıklığı, "Bayraklı'daki simitçi çocuğun" beş yaşındaki yaşamına da yöneltir. İzmir'de soluk alıp veren nice şairler gibi yakın dostluğun bir göstergesi olan şair Ali Rıza Ertan'lı günler,' ona da "ölüm üstüne" şiirler yazdırır.

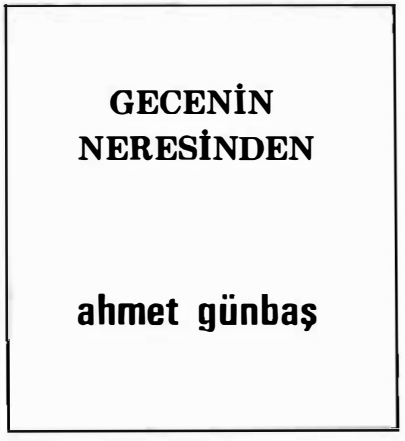

Ayrılıkların, yoksunlukların, özlemlerin, gurbetin insanın yüreğinde açtığı gediklere şiirinden dizeler taşıyan Günbaş, "kuşlar"ı da şiirine konuk etmekten mutluluk duyar. Her şair gibi yaşadığı yörenin duyarlığını, yaşamın günübirlik karmaşası içinde şiirine bir motif olarak işleyen Günbaş'ın, "Çorum Ağıdı"nda geliştirdiği söylem, Kağızmanlı Hıfzı'nın "Sefil Baykuş"unu anımsatır bizlere.

Şair olarak, yaşanılan hayatın tüm duyarlığını yüklenen evrensel bir yüreğe sahip olan Günbaş'ın, EGEli bir yaşamın süreği oluşu, aynı denizi paylaştığı ülkelerle barışın kurulmasında, şiirine yeni görevler yükler.

GECENİN NERESİNDESİN (*) adlı yapıtında, şiir adına, bir başyapıt olarak gördüğüm RESMİNDİR şiirinin bir bölümünü buraya almak istiyorum:

Resmindir, çatılmış kaşlarınla yalınkılıç
bir öfke / sevdamızın engelinde at koşturan / umarsızlığın bozkırında birdenbire / nisan yağmurları güzelliğinde çatırdayan /./ Resmindir, ağzı durup kır saçlarıyla konuşan bilge / boynu bükük bir türküsün ilkyazdan / mor kâküllü dağlı rüzgârların konuğusun / yaralı bir şahartsız konduğun yerde...

Şiirleriyle, yaşanılanın yaşamımıza kattığı acılardan, sevinçlerden, umut ve umutsuzluklardan geçerek, şair olma inancını, çağından sorumlu olma bilinciyle yoğuran Günbaş'a; şiirli yıllar, yeni yapıtlar diliyorum. ●

(*) Gecenin Neresindesin (şiirler) DÖNEMEÇ YAYINLARI, İZMİR, 1986 96 sayfa, 525 TL.

TRABZON, 1869 - 1933 YILLARI YAŞANTISI

Cumhur Odabaşıoğlu, 40 yıldır Trabzon'da yaşamanın hakkını vermek istercesine, bu kentin kültür yaşamına hizmet etmek çabasında... Özgeçmişinde, 1924 yılında Urfa'da doğduğu, aslen Kastamonulu olduğu, Erzurum Lisesi öğreniminden sonra 1947 yılında Trabzon'a yerleştiği yazılı.

Cumhur Odabaşıoğlu, Trabzon'un geçmişine yönelik kültür konusunda neler üretilmişse, zamanın acımasız koşulları içinde binbir cefa ile bulup çıkarma sevdasında bir araştırmacı. O da Arslan Pulathaneli gibi, sevdiği bir alanın yaman tutkunu.

*Odabaşıoğlu'nun, kültür alanında yıllardır üretilenlere sığınak yaptığı kitaplığından günyüzüne çıkardığı bir kitapla baş başayız: TRABZON 1869 - 1933 yılları yaşantısı **

Büyük boy 178 sayfalık kitap, üzerindeki tarihten anlaşıldığı gibi 19 yy'ın ikinci yarısından başlatılan bir tarihsel geçmişte, tutkunu olduğu kentin, Trabzon'un yaşamını biçimlendiren toplumsal, ekonomik, kültürel konular irdeleniyor. Kitabın içeriğinde belli başlı şu konular yer almaktadır:

Trabzon'un Fethi, İskele, Dellaliye, İpek Resmi Kanunnamesi, Şemhane Resmi Kanunu, Niyabet Kanunnamesi... 1871 - 1931 yılları arası Trabzon Belediye Meclisine ait genel bilgiler: Yöneticiler, üyeler, yönetmelikler, görevler... Bunun yanı sıra Ticaret Odasının kuruluşu ve tarihçesi hakkında ayrıntılı bilgiler, 1869 - 1933 yılları arası Trabzon valileri...

Kitabın sayfalarında gezinirken ilginç bilgilerle de karşılaşırız 1901 yılında kentte, toplam 11 doktor vardır. Bir süre sonra bunlara bir dönemin Dışişleri Bakanı olan Tevfik Rüştü Aras da katılır. Kentin işgal ve kurtuluş yıllarına ait bilgileri bir masal duyarlığında öğreniriz. Trabzon-Erzurum hattında bir trenle yolculuk yapmayı o günlerde tasarlayan yetkililerin, bu özlemleri bugün de sürer.

Atatürk'ün, 1924, 1930 ve 1937 yıllarında Trabzon'a gelişi, Raşit Rıza temsilleri, Baba Salim'den şiirler, Camiye dönüştürülen kiliseler, Yayla Dernekleri, Ahi Evran, düğün adetleri, vakıflar, kütüphaneler, eğitim hayatı, 1869 - 1904 yılları arası nüfus değişiklikleri, kente özgü önemli tarihler, kitapta ayrıntılı olarak yansıtılır.

Odabaşıoğlu, tüm bu bilgileri kaynakları dayalı olarak yansıtmış. Ancak, dil ve anlatıma yeterli oranda özen gösterilmemiş. Kitap çok fazla istatistik bilgilerle doldurulmuş. Bölümler daha net olarak verilebilir, bilgiler iç içe geçmiş olmayabilirdi.

Odabaşıoğlu'nun Trabzon'un tarihsel yaşamına kazandırdığı bu kitapla, onca eski belgenin günyüzüne çıkarılması kitabın değerini artırıyor, yazarının çabasını saygın kılıyor. ●

* *TRABZON, 1869 - 1933 yılları yaşantısı. Derleyen: Cumhur ODABAŞIOĞLU. Ankara, 1986, İlk-San Matbaası Yazışma: P.K. 77 TRABZON.*

60. YıL
HASAN HÜSEYİN
ŞİİR YARIŞMASI

26 Şubat 1984'te yitirdiğimiz Ozan Hasan Hüseyin'in 60. doğum yıldönümü 4 Mart 1987'dir. Bununla ilgili olarak büyük ozanın adına yurtiçi yurtdışı kuruluşların ve dost yayın organlarının dayanışmasıyla bir, "60. Yıl Hasan Hüseyin Şiir Yarışması" açılmıştır. Amaç: yazın tarihimizde toplumcu gerçekçi anlayışın güçlü ozanları arasında yerini alan Hasan Hüseyin'in dünya görüşünü paylaşan ve buna koşut ürün veren genç ozanları özendirerek, yapıtlarının gün ışığına çıkmasına yardımcı olmaktır.

1- Bu yarışmaya; ilk kitapları 1983'ten bu yana yayımlanmış ozanlarla, şiirleri henüz kitaplaşmamış olanlar katılabilirler.

2- Konu serbesttir. Bir ozan, birden çok yapıtıyla yarışmaya katılabilir.

3- Her yapıt, iki aralıklı daktilo ile kâğıdın önyüzüne yazılarak 10 kopya (fotokopi olabilir) gönderilmelidir.

4- Zarfa; katılımcı ozanın gerçek adı, açık adresi, imzalı katılma dilekçesi, kısa yaşam öyküsüyle bir fotoğrafı eklenmelidir.

5- Yarışmaya son katılma tarihi, Hasan Hüseyin'in doğum yıldönümü olan 4 Mart 1987'dir.

6- Ödül sekreterliğince değerlendirilecek şiirler, daha sonra açıklanacak olan "Seçici Kurul"a sunulacak ve sonuç, 1987 yılı Aralık ayı içinde kamuoyuna duyurulacaktır.

7- Yarışma birincisine, düzenlenecek bir törenle Ozan Hasan Hüseyin'in 60. doğum yıldönümü anısına bir plaket verilecektir. Öteki katılanlar açıklanmayacaktır.

8- Yazışma ve yapıtların gönderileceği adres aşağıdadır:

60. Yıl Hasan Hüseyin Şiir Yarışması
Azime Korkmazgil
Bilgi Yayınevi, Meşrutiyet Cad. 46/A - Yenişehir/ANKARA.
Tel: 31 81 22

KİME NE

Bir sevda atıyla
Yaklaşırken sana
Çözüldü kemiklerin gülü
Artık kim kurtarabilir
İçimizde yanan özgürlüğü

Bir orman uğultusu yanar
Uzaklarda sensiz
Gözlerimde gözlerin
Hangi yurdu arar
Bir bilseniz

Bir kuşa avcıyım derken
Avladım kendimi
Yaşarken sensiz bu iklimi
Çevirin tüm silahlarınızı üstüme

Ayrılık şarkısından öldü deyin
Kime ne.

M.Özer CİRAVOĞLU

BAŞLARKEN

İşte yaz da başladı
Bir suskun yürek şimdi çınar yaprağı
Bir ulu ses,
Söyleyip de duyamadığım,
Odalarda
Tel örgüler içinde;
Çeker özlemini
Giyer sırtına acının gömleğini
Yüreği bir başka yaz.

Suların kucağından kalkıp
Geldiler,
Mavi kirpiklerinde denizler uğulduyor
Dayan yüreğindeki fırtınaya
Can ister
Arar özlemle ışığı
Bir kapı ardından bir kapı daha
Çekilir üstüne,
Ranzalar bir başka yaz.

Susuz koymadık tohumları
Yağmursuz ve bulutsuz toprağı
O yokluk nedir biliriz
Acınız acımızdır
Çekileni biliriz
Günler geçiyor
Yalan olan sözler bir bataklık gibi kuruyor.
Elinle tutunca demirleri
Yakan
Eriyen
Kopan halkalar
Zincirlerin akıp zamana karıştığı halkalar
Duvarların olamaz senin
Tutsaklığın
Özlemin
Yangının
Başlar içinde bir başka yaz.

Asım ÖZTÜRK

ULUSOY KARADENİZ NAKLİYAT VE TİCARET LTD. ŞTİ.

TRABZON
Merkez: Meydan Caddesi No:1
Telefon: 11367 - 12050
Telex: 83114 arda tr
83126 a.o.u. tr

Terminal: Belediye Otogarı
Telefon: 12853 - 14427
Taksim Yokuşu
Telefon: 11281

İskele Cad. No:59 Tlf: 11331 - 14426 Telex: 83114 - 83216

AYIN SANAT OLAYLARI/HABERLER

SERGİ

- Trabzon okullararası M.Akif Ersoy resim, şiir ve kompozisyon yarışması sergisi 23 Aralık 1986 tarihinde Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde açıldı. Sergi 4 Ocak 1987 de kapanacak.

- Özcan Atamert'in lake seramik sergisi, Akbank Trabzon Şubesi Sanat Galerisinde 24 Aralık 1986 - 9 Ocak 1987 tarihleri arasında izlenebilecek.

- Şair M.Akif Ersoy, ölümünün 50. yıldönümü nedeniyle Trabzon'da kitapları, fotoğraflarından oluşan sergiler, panel ve anma gecesi düzenlemeleriyle anıldı.

Trabzon Belediyesi
ŞEHİT ANITLARI YARIŞMASI

Trabzon Belediyesi, Trabzon kent girişinde yer alan iki kavşak üzerinde iki ayrı anıt için yarışma açmıştır. Yarışma, T.C. uyruklu tüm sanatçı, heykeltraş ve mimarlara açıktır. Toplam 5 milyon TL ödülün dağıtılacağı yarışmada, yarışmacılardan ölçekli planlar ve 1/10 maket istenmektedir. Son katılma tarihi 15 Nisan 1987 olan yarışma için şartnameler, Trabzon Belediyesi Planlama ve Koordinasyon müdürlüğünden bizzat ya da yazı ile istenebilir.